

Radha Bharadwaj

Székényország

Színdarab – három felvonásban

ELSŐ FELVONÁS

Első szín

A színházban sötétség honol és a függönyök leengedve maradnak, mialatt a következő hangok hangzanak fel és elhalnak: egy mély, hosszan tartó nyöszörgés; egy távoli sikoly; leöblítenek egy WC-t; hangos, búgó hang, hasonló egy fúrógéphez; léptek zaja; egymással társalgó férfiak hangja; kulcscsörgés; székeket vonszolnak a padlón. A hangok mindenhol áradni hallatszanak, és a halmozott hatások félrevezetőek a közönség számára.

Ezután két hang, mindkettő férfié, beszélgetésbe kezd. Az egyik reszelős, durva, a másik finom és kellemes.

RESZELŐS HANG ...ha kell még valami, most mondd! Tíz percen belül indulok.

KELLEMES HANG Lássuk... Azt hiszem, minden megvan.

RESZELŐS HANG Egyenesen a szaunába megyek. Semmi sem esik jobban – ez után a szar után!

KELLEMES HANG Nem lesz már szükségem rád.

RESZELŐS HANG Bon nuit.¹

A függöny felgördül. A színpadon továbbra is sötét van. A kékesfekete sötétségben egy fehér hálóinget viselő, betömött szájú, bekötött sze-

mű, megbilincsett NŐ alakja dereng. Egy másik sarokból egy öltönyös FÉRFI figyelni őt. Egy pillanatra végigméri a nőt, aztán kivessi a szájából a tömést, és visszavonul a sarokba, ahonnan őt nézi.

NŐ (száraz, rekedt hangon) Levenné a szememről a kötést? (A Férfi hallgat.) Lehet... Beszélhetnék a... (Határozottan.) Beszélni szeretnék... (Még határozottabban.) Beszélni akarok a parancsnokkal, kérem.

FÉRFI Én vagyok a parancsnok.

NŐ Hol van?

FÉRFI Itt. A jobbján.

A nő nekiütközik valaminek – erősen. Felordít a fájdalomtól.

FÉRFI Már mint a balján. Megfeledeztem róla, hogy az ön jobbján az én balom, és vice versa. Az ön versái az én vicéim, és vice versa...

Elneveti magát a sötétben, mintha csak viccelődne. Majd a nőhöz lép és talpra segíti.

NŐ Levenné a kötést a szememről? Kérem.

A „Kérem” gúnyosan hangzik. Most a férfi leveszi a kötést. Éles, fehér fény árasztja el a színpadot. A nő hunyorog, ahogy alkalmazkodik a hirtelen, vakító fényhez. Megfigyeli a helyszínt: egy kicsi szoba, mennyezettel a színpad közepén. A jobb oldali

¹ Jó éjszakát! (franciául)

fal túloldalához egy nagy különös szerkezetet erősítettek, amely olyan, mint egy hangszóró; ezt nem lehet látni a szoba belsejéből.

A szobában két szék áll egymással szemben, köztük egy asztal. Az asztalon a következőket találjuk: termosz, asztali lámpa, dosszié, jegyzettömb és egy toll, kazettás magnó. Egy akatátáska pihen a padlón a szőnpad jobb felén lévő széknél. Egy behorpadt grillsütő és egy nyitott szerszámosláda is van a szobában. A szoba távolabbi sarka felé, ahol a mennyezet lejteni látszik, egy fémhorog látható, amelyen egy sötét felöltő nyugszik. Néhány gőzelvezető cső kereszteződik a mennyezeten; fémláncok tekernek a csövek körül, a végük épphogy lelóg. Összességében egy hétköznapi, kifejezetten egyhangú szoba. Az egyetlen rendkívüli dolog a tárgyak szokatlan összeválogatása.

A nő a harmincas évei közepe felé jár; törékeny, furcsamód kislányos. A férfi a negyvenes évei végét tapossa; egyszerű, cingár férfi, akinek olyan az arca, mint egy csuklyás szerzetesnek.

A férfi és a nő egy másodpercig egymásra merednek, azután a férfi kioldja a nő bilincseit. A férfi közelsége nyugtalanná teszi a nőt, és a férfi ezt tudja. Nagyon óvatos, hogy ne érintse meg a nőt jobban a kelletténél. Leülnek; a férfi a szőnpad jobb oldalán van (rendezői bal), a nő a bal oldalon (rendezői jobb), és az egész jelenet olyan érzést kelt, mintha sakkjátékhoz készülődnének: mozgás, ellenmozgás.

NŐ (kábultan) Mikor hozták ide? Még... tegnap van...?

FÉRFI (mosolyog) Nem, ma már ma van. Valójában este.

NŐ Múlt éjjel hozták ide. Azt hiszem, múlt éjjel történt. Néha olyan,

mintha két éjszaka vagy két hete lenne. Akár két hónapja...

FÉRFI Nem. Múlt éjjel hozták ide.

A nő megemésztí az információt. Aztán beszélni kezd, azon a gyors, kimért módon, ahogy az beszél, akit előnt a méreg.

NŐ A házamhoz jöttem, amikor ágyban feküdtem. Egy férfi pisztolyt tartott a fejemhez és megbilincselte. Egy másik bekötötte a szemem és betömte a szám. Elhurcoltak a saját otthonomból. Útban idejövet megütöttek, leköptek, a hajamat cibálták, kicsavarták a karomat, a lábamba csíptek. Ott hagytak állni egy szűk, fagyos szobában, amely nem volt nagyobb, mint egy... egy... (kis szünet) egy beépített szekrény. (Szünet.) Nem adtak semmi hatósági igazolást a letartóztatásomról. Megtagadták, hogy beszéljek az ügyvédemmel... vagy bárki mással odakint. (Szünet.) Miért vagyok itt?

FÉRFI (sokára) Mondja el maga!

NŐ (döbbenet) Hogy érti?

FÉRFI (a dossziét olvasva) Itt azt olvasom, hogy ön gyermekregényeket ír. (Szünet.) Másféle dolgokat is ír?

NŐ Mint például?

FÉRFI Ó... Politikait, például.

NŐ Nem. Szinte semmit sem tudok a politikáról.

FÉRFI Az jó. (Szünet.) Mármint, jobb, ha nincs róla fogalma, mint ha csak félig-meddig... Valamint, nem tagja semmiféle földalatti csoportnak vagy bárminek?

NŐ Nem.

FÉRFI Akkor mondja meg, mit keres itt!

NŐ Én ugyanezt kérdezem. (A férfi hallgat.) Ez nevetséges!

FÉRFI (rövid szünet után) A történeteiben politizál?

NŐ *(hitetlenkedve és mérgesen felnevet)* Hétéveseknek és nyolcéveseknek írok!

FÉRFI Valóban? A gyerekek a propaganda legjobb gyűjtőedényei. „Bármit megtehetsz a gyerekekkel, amíg játszol velük.” Ki mondta ezt?

NŐ Bismarck. *(A fejét ingatja.)* Ezt nem hiszem el! *(Nyugodtan; még mindig egy racionális világban hisz.)* Nézze! Menjen, vegye meg a könyveimet és olvassa el őket! Most elmegyek.

A nő feláll és a „negyedik” fal felé sétál. A férfi a szemével követi őt. A nő szembenéz a közönséggel, a színházra tekintve, mintha a sötétségen át kémlelné a semmibe. A férfi lecsap a nő bizonytalanságára.

FÉRFI *(torkát köszörülve)* Talán hibát követtünk el. Nem sűrűn fordul elő, de olykor... Ha a fiúk túl sokat ittak... Talán rossz utcába fordultak be, rossz házba mentek be...

NŐ *(hitetlenkedve)* Rossz utcába fordultak be...?!

FÉRFI *(vállat von)* Őszintén sajnálom. Ön elmehet...

A nő a férfit mered, mintha csak azt mondaná: „Nincs szükségem az engedélyére!” Kilépni készül a proscéniumba (a színpad elülső, nézőkhöz közeli része).

FÉRFI *(sima modorban folytatja)* ...amint megkapta a hivatalos bocsánatkérést.

NŐ *(gyanakorúan)* Az mi?

FÉRFI Egy levél ennek a részlegnek a vezetőjétől, amelyben bocsánatot kér a tévedésünkért.

NŐ Mennyi időt vesz igénybe?

FÉRFI Épp most gépelik.

NŐ Maga... Maga vallatott engem, mint egy közönséges bűnözőt, mi-

közben jól tudta, hogy bocsánatkéréssel tartozik nekem?!

FÉRFI *(félénken elmosolyodik)* Az eljárás. Sohasem lehetünk elég biztosak.

A nő visszatér a székéhez. Didereg. A férfi leveszi a zakóját és odanyújtja neki.

FÉRFI *(a nő hezitál)* Nem, nem, ragaszkodom hozzá. Már hozzászoktam ehhez a helyhez. Nézze meg magát, szegény gyermek! Kék az ajka...

A férfi egy csésze erőlevest tölt a nőnek a termoszból. Ő mohón érte nyúl, de aztán fegyelmezi magát, és finoman elfogadja.

FÉRFI *(kuncog)* Láttam magát úgy... úgy... ó, azt hiszem, két éve. A Harmadik utcai könyvesboltban. Nem tudom, mi volt a neve... Aláírásokat osztogatott. Mennyi gyerek! Mind a térde körül tömörült... Maga felkapott egy kövér fiút és megcsókolta. A fotó benne volt az újságokban másnap.

NŐ Elnézést, de igazán nem vagyok abban a hangulatban, hogy társalogjak. *(Gúnyosan.)* Tudja, nem tehetek róla. Egész éjjel be voltam ide zárva, mindezt azért, mert maguk hibát követtek el. Először is fel fogom hívni az ügyvédemet...

FÉRFI A bocsánatkérő levél mindent tisztázni fog...

NŐ Maga szerint a maguk bocsánatkérő levele elég?! Vádat fogok emelni – különösen *vele* szemben...

FÉRFI *(mintha zavarban lenne)* Mijét fogja emelni, kivel szemben?

A nő láthatólag elundorodik a férfi szexuális utalásától, de a férfi valóban zavarodott.

NŐ Azt mondtam, vádat em... Panaszt fogok tenni – ellene. Aki itt volt. Nem láttam, de megismerem a hangját.

FÉRFI *(felvesz egy tollat)* És milyen volt a hangja?

NŐ Mint... Mint egy eldugult csatorna.

FÉRFI *(miközben a dossziéba ír)* „Egy férfi olyan hanggal, mint egy eldugult csatorna.” *(Felnéz.)* Mit tett?

Ahogy a nő válaszol, a férfi kötelességtudóan irkálja a szavait a jegyzet-tömbjébe.

NŐ Ó... Ó volt, aki megütött, mikor megpróbáltam leülni, és aztán ő... megcsókolt. A mocskos kezeivel a hálóingem alá nyúlt, és... megkarmolt... Egyszerűen nincs rá más szó.

FÉRFI Megerőszakolta önt?

NŐ Nem.

FÉRFI Csak molesztálta? Így van? *(A nő bólogat, fejét lehajtva.)* Ez különös. Egyetlen női foglyunk sem panaszkodott ilyesmire. A mi embereink nem csinálnak ilyet. Ők szigorúan profik...

NŐ Nem hazudok...

FÉRFI Bizonyára nem. Talán képzelte.

NŐ Nem!

FÉRFI Tudja, maga nagy képzelőerővel rendelkezik. *(Túlharsogva a nőt.)* Egy nap börtön után minden időérzékét elvesztette – nemrég lelkesen hangoztatta, hogy két hónapja van itt... *(Csodáló tekintettel.)* Ezért olyan jó író. Képzelt...

NŐ Nem! Megvannak a körömnymoi az egész...

FÉRFI *(előrehajol)* Láthatnám őket?

NŐ *(elhúzódik)* Hadd vizsgáljon meg egy orvos!

FÉRFI *(elteszi a jegyzet-tömböt)* Jól van. Ne aggódjon! Ki fogjuk vizsgálni. Még erőlevest? *(A nő kelletlenül bólint.)* Rum van benne. Felmelegíti, nem igaz?

A nő felhajtja a második csésze levest. A férfi egy könyvbe temetkezik.

NŐ *(türelmetlenül kopog az ujjával az asztalon)* Ide hallgasson! Mennyi időt vesz igénybe a levél?

FÉRFI Miféle levél?

NŐ *(felfelé tekintve)* A bocsánatkérő levél.

FÉRFI Ó, az.

A férfi kinyitja az aktatáskáját, és egy borítékot nyújt át a nőnek. Ő döbbenten nyitja ki, elolvassa a benne lévő levelet, és a férfit néz.

NŐ Ez a bocsánatkérő levél... *(Vád-lón.)* Mindvégig magánál volt.

FÉRFI *(őszinte tanácsalansággal)* Igen.

NŐ *(idegesen)* Miféle játékot játszik maga? Magát is jelenteni fogom...

FÉRFI Nem játszom játékokat. Mondtam, hogy nálam van a levél.

NŐ Azt mondta, éppen gépelik. Itt tartott, hogy várjak rá...

FÉRFI *(csillapítva őt)* Nagyon élénk a fantáziája. Maga mondta, hogy vár egy ideig. Én is összezavarodtam. Miért akar ez a nő maradni, mikor elmehet? Azt hittem, talán jólesik az erőlevesem – vagy a társaságom...

NŐ Egyik sem! *(Szünet.)* Sosem tapasztaltam még ilyen felfordulást ebben az országban! Részeg katonák rohagnak mindenhol és ártatlan embereket tartóztatnak le, hallucináló főtisztek, mint maga...

FÉRFI *(szelíden)* Tényleg vigyáznia kéne, mit mond, kedvesem. Nem lehet elég óvatos manapság. *(Az ujját az ajka elé tesz, halkan.)* Még a falnak is füle van.

A nő körbejárja tekintetét a falakon. A fények vibrálni kezdenek, amitől úgy tűnik, mintha a falak közelítenének hozzá. A küszöbön álló veszély érzetétől visszahajítja a zakót a férfinak, odafut az ajtóhoz és megpróbálja kinyitni.

NŐ Nyissák ki az ajtót! (Üvölt.) Nyissák ki az ajtót! Nálam van a bocsánatkérő levél!

Az ajtó nem enged. A nő összeroskad, és tehetetlenül néz a férfit. A férfi odadobja neki a zakóját. Az eltalálja az arcát, és rongykupacként esik a földre.

FÉRFI Jobb, ha melegen öltözik. Sokáig tarthat...

Nem fejezi be a mondatot.

NŐ (dermedten áll az ajtónál) Hívnom kell az ügyvédemet. Hívnom kell az ügyvédemet. Hívnom kell a...

Hirtelen mély nyöszörgés hangzik fel, erősödik, majd csillapodik. Félreérvetetlen jele annak, hogy egy emberi lény gyötrelmeket áll ki. A nyöszörgés még egyszer felerősödik – és azután sorozatos éles füttyszó kezdődik. A füttyszó különösen sürgető hatást kelt, mintha mondani akarna valamit. Keresztültör a nyöszörgésen, élesen emelkedve egy pokoli tetőpontig. A nyöszörgés elhal, a füttyszó követi a példáját – és aztán újra csend.

A nő önkéntelenül visszalép az ajtótól. Száraz nyelvel megnyalja még szárazabb ajkát.

NŐ Mi volt ez? Ez a szörnyű füttyszó?

A férfi felkel a székéből és közeledik hozzá.

FÉRFI (unottan) Ostoba gyermek. Miért nem ment el, mikor lehetett?...

Sóhaj. A következőket recitálja, mintha megszokásból tenné, de szelíden.

FÉRFI Nem hívhatja az ügyvédjét. Vagy bárki mást odakintről. Bennünk kell megbízni. Én csupán egy hatalmas gépezet kis része vagyok, és ez magára is vonatkozik. Együtt kell megtalálnunk az igazságot. Legjobb képességeim szerint fogok segíteni önnek, de a felelősség oroszlánrésze magán nyugszik. (Szünet.) A szándékos megtévesztést nem fogjuk tolerálni – habár én személy szerint bájosnak tartom a hazugságait. A nem szándékos tévedéseket erélyes jóindulattal kezeljük, és rám kell bízni, hogy eldöntsem az erély és a jóindulat mértékét. A legjobb az lenne az ön számára, ha személytelenítené, ami következik, és nem ellenségként tekintene rám, vagy áldozatként önmagára. Ne feledje, mindketten az igazságot keressük, és ebben a keresésben én vagyok a barátja, filozófusa és útmutatója.

A fények kialszanak.

Második szín

Fény. A szobán kívül egy vödör jégkocka látható, benne egy üveg bor.

A szobában a férfi és a nő egymással szemben ülnek az asztalnál. Az asztali lámpa ég, kis aranyló szigeteket alkotva a sötét szobában. A férfi egy halom élénk színű gyerekkönyvet tanulmányoz.

FÉRFI (címekeket olvas) „A törött szárnyú madár”, „A tehén, aki meg-

tanult repülni”, „A zöld szárnyú macska”...

NŐ Rendkívül politikai, nem?

FÉRFI *(további böngészés után)* Igaza van. Ezek a történetek ártalmatlanok.

NŐ Mondtam. Szörnyű hibát követ el.

A nő a széke szélén gubbaszt, rajta a férfi zakója. Látszólag nyugodt. Látjuk, hogy kezeit a háta mögött ököibe szorítja, de a férfi nincs tudatában ennek az árulkodó jelnek.

FÉRFI Nem, az lehetetlen.

NŐ Maga tévedhetetlen?

FÉRFI Nem én személy szerint. De... *(Szünet.)* Talán mégis az én hibám, tényleg. Nem keresem eléggé. Nem tartóztathatták le a semmiért.

NŐ *(kissé csípős stílusban)* Kitalál valamit, csak hogy igazolja a letartóztatásomat?

A férfi ránéz a nőre egy pillanatig. Majd elővesz egy géppel írt kéziratot az aktatáskájából, és a nő felé tolja.

FÉRFI Ez is az öné. „Szekrényország”...

NŐ Ezt még nem adták ki. Még dolgozom rajta. Honnan szerezte? *(A férfi hallgat.)* Átkutatták a lakásom, nemde?

FÉRFI Ez egy érdekes mű. Meséljen róla!

NŐ Miért nem olvassa el?

FÉRFI Érdekes hallani az írókat, amint a munkájukról beszélnek. Rejtett jelentések bukkannak fel.

NŐ Mikor gyerekeknek ír, meglehetősen egyenesnek kell lennie. Nincs helye „rejtett jelentéseknek”...

FÉRFI A gyermekek rendkívül kifinomult teremtések.

NŐ Az én történeteim ártalmatlanok, vidámak... *(Szavakat ke-*

res.) könnyed írások. Nincs bennük nagyobb bölcsesség, mint a vattacukor... *(Elpityergi magát.)*

Ó, nem... Felforgatták a házamat?

FÉRFI Ne aggódjon! Minden rendben van. Valójában, még ki is takarították a házát, mielőtt elmentek. *(Most először ravaszság jelenik meg a tekintetében.)* Azt mondták nekem, maga elég koszos nő – haj a kádban, némi vér a WC-ülőkén. *(A ravasz tekintet eltűnik; majd ridegen és hivatalosan folytatja.)* Menstruál éppen?

NŐ Semmi köze hozzá!...

A következő történések szélesebben zajlanak le. A férfi átsiet az asztal túlsó feléhez, egyetlen szakszerű mozdulattal kezével hátracsavarja a nő kezeit, másik kezét pedig a nő hálóinge alá csúsztatja. Majd miután befejezte a vizsgálatot, elengedi a nőt. A nő a szoba távoli sarkába menekül.

FÉRFI Nem. Gondoltam... *(Halkan.)* Könnyebb, ha válaszol, ugye?

A férfi most a falhoz sétál, amely a nővel szemben van.

FÉRFI Jó egészségben van? Van valamilyen egészségügyi problémája, amiről tudnom kéne? Szed bármiféle gyógyszert?

A nő homályos, gonosz tekintettel néz a férfira.

NŐ Ha kikerültem innen...

A nő nem fejezi be a mondatot. Enyhén előre-hátra dülöngél. Folyamatosan a férfi szemébe néz.

FÉRFI Válaszol a kérdéseimre, mint egy jó kislány, és én megígérem, hogy többé nem teszek ilyet.

NŐ Ne hívjon „jó kislánynak”!

A férfi vállat von. A kéziratra mutat.

FÉRFI Még mindig várok a szerzőre, hogy beszéljen a művéről.

NŐ *(elfintorodik, majd folytatja)* Szekrényország egy gyermekről szól, akit az anyja egész napra egy szekrénybe zár. A gyerek arról fantáziál, hogy a ruhák az ő képzeletbeli barátai. Csak akkor kelnek életre, ha a kislány a közeliükben van. Mesésen mulatnak a szekrényben – ez a gyermek és az ő barátai. És a szekrény napfényes rétté változik, telehintve erdei szalmócákkal és gyönyörű virágokkal. *(Szünet.)* Mikor eljön az ideje annak, hogy az édesanyja hazajöjjön a munkából, a Barátságos Kakas, amely valójában egy sál kakas-mintával, hangos kukorékolással figyelmezteti a gyermeket és a barátait. A ruhák mind visszamennek a fogasokra, és a gyermek üldögél, csöndben, mint egy egér, és várja, hogy az anyja kiengedje.

FÉRFI *(hosszú szünet, majd eltűnődve folytatja)* Furcsa történet... Merőben más, mint a „Repülő tehén” vagy a „Zöld szárnyú macska”. *(Szünet.)* Magányos gyerek volt?

A nő kinyitja a száját, hogy tagadja, de nem megy neki. Lesüti a szemét.

FÉRFI Sem fiú-, sem lánytestvérek?

NŐ Nem. Csak az anyám és én.

FÉRFI Az édesanyja nem szentelt túl sok figyelmet önnek?

NŐ Nem szándékosan tette. Csak el volt foglalva... a munkájával és az... irodalmi csoportjával. Minden vasárnap jöttek...

FÉRFI *(szelíden)* Még mindig magányos, igaz?

A nő felnéz a férfira, a hangjában megjelenő hirtelen kedvességre. De a következő pillanatban a férfi hangja fagyossá válik, fenygetővé.

FÉRFI Nem szeretem a magányos embereket. Az élet örökös szemlélői. Figyelnek, várakoznak...

Járkálni kezd a szobában. A nő utána fordítja a fejét, hogy kövesse a mozgását.

FÉRFI Félt az édesanyjától?

NŐ Nem. *(A férfi kivár.)* Jó volt a viszonyunk. Vele voltam – az ágyánál –, mikor meghalt a múlt évben.

FÉRFI Mikor is azzal vádolta őt, hogy „nem vette észre”.

NŐ Tessék?

A férfi a kazettás magnó felé lép. Lejártssza.

A NŐ HANGJA *(a felvétel recseg)* ...ne mondd meg nekem, mi a dolgom a lányodként! Hogy mered?! Mit gondolsz, ki fizeti ezt a kórházat?! Minden hónapban pénzt adok neked, fizetem a kis vakációdát, szóval ne prédikálj nekem! Többet adtam neked, mint te adtál nekem! Te soha... Sosem vetted észre! Egyszerűen... sosem vetted észre!

A férfi hirtelen kikapcsolja a magnót, hevesen tanulmányozva a nő arcát. A nő a masinára mered, mintha amaz valami gonosz dolog lenne.

FÉRFI *(halkan)* Utána elviharzott a kórházból. Aznap éjjel az édesanyja meghalt. *(Kis szünet.)* Különös vád: „Sosem vetted észre.” Mit nem vett észre sosem?

NŐ *(hirtelen felismeréssel)* Ugye kémkedett utánam? Tavaly óta – talán régebről. Miért?! Miért vették magnóra a magánbeszélgetéseimet?! Nem tévedésből hurcoltak ide! Ez mind valamiféle terv része...

FÉRFI Csitt, csend legyen! *(A nő elhallgat, szeme tágra nyílik az új terror hatására.)* Kedves lányom,

minden beszélgetés – minden kórházzsobában – rögzítésre kerül. Kivétel nélkül. Szert teszünk vallomásokra, titkokra, bűnökre, vágyakra – amit csak el tud képzelni –, melyeknek másként nem jutnánk a birtokába. A legtöbb felvett dolog értelmetlen, szentimentális fecsegés, és megsemmisítjük őket. De a beszélgetéseket írók, művészek, gondolkodók között... Ezeket sohasem semmisítjük meg. Politikai kérdés. *(Mielőtt még a nő védekezhetne, folytatja.)* Még a vattacukor-gyerekgényírók is, mint maga.

A nő visszaroj a székre, és fogait csikorgatja.

FÉRFI Most mondja el! Mi az, amit az édesanyja nem vett észre?

A nő dacosan mered a férfira. A férfi szelíden a két tenyerébe fogja a nő arcát.

FÉRFI Mi az, amit az édesanyja nem vett észre?

A nő meg se rezzen, nem is válaszol. Figyelmeztetés nélkül, a férfi elemeli kezét a nő arcáról, és a fülére üt. Templomi harangok hangos kongása hallatszik.

NŐ *(szédül, a fejében hangos kongás)* A füleim, mintha... szétrepednének...

FÉRFI Ugyan. Ez semmi sem volt.

NŐ A fejem... A fejem...

FÉRFI Ne csapjon ekkora hűhót! Ez csupán egy leheletnyi legyintés volt. Emberek sokkal többet elviselnek – néhányuknak cigarettával égetik ki a szemét.

NŐ *(remegő hanggal)* Ezt... ezt fogja tenni?

FÉRFI Nem dohányzom. *(Mégfogja a nő vállát, majd szelíden foly-*

tatja.) El fog múlni. Hajtsa a fejét a térdére, és tegye a kezét lágyan a fülére!

A férfi segít neki, szelíden, sőt gyengéden. De mikor közel hajol a nőhöz, a nő egy újabb ütésre számít, és összekuporodik. A férfi helyeslően nyugtázza ezt a reakciót. Néhány másodperc múlva a harang zaja elhal, és a nő felemeli a fejét.

FÉRFI Jobb? Folytathatjuk?

NŐ *(suttogva)* Kaphatnék egy kis vizet, kérem?

FÉRFI Persze. Ha válaszol a kérdéseimre. *(Sürgeti.)* „Sosem vetted észre.”

NŐ Nem emlékszem. *(Megrezzen, újabb ütésre számít.)* Anyák és lányok veszekszenek olykor, tudja. És amikor vége, már nem emlékeznek, miről. *(Megtört hang.)* Ne üssön meg!

FÉRFI Ne aggódjon! Vissza fog emlékezni. *(Járkálni kezd a szobában.)* Beszéljünk inkább Szekrényországról! Egy gyermek, akit az édesanyja bezár egy szekrénybe, fantáziál, hogy a ruhák az ő barátai, és játszik velük. A Barátságos Kakas figyelmezteti őket, mikor az Anya visszatér, a ruhák visszamennek a fogasukra, és a gyermek várja, hogy kiengedjék. *(Szünet.)* Így van?

NŐ Igen.

FÉRFI Miért zárta az anya a szekrénybe a gyereket?

NŐ Én... nem tudom. Nem sokat gondoltam erre.

FÉRFI Gondoljon most!

NŐ Lehet, hogy ő – a gyermek – túl sok süteményt evett. Vagy vízfesztékkel öntötte le az anyja legjobb ruháját.

FÉRFI És ezért az anya bezárja a gyereket egy szekrénybe? Kissé túlzás, nem gondolja?

A nő hallgat.

FÉRFI Szekrényország egy olyan hely, ahol az emberek titokban találkoznak. Ne feledje, a ruhák nem kelnek életre mindaddig, amíg a gyerek nincs *egyedül* velük. Amikor a Barátságos Kakas, aki őrködik, figyelemztető kiáltást ad, szétszóródnak és elmenekülnek. És mikor Anya odaér, semmit sem vesz észre.

Léptei felgyorsulnak, amint következtetései végéhez közeledik. A nő gyanakvóan nézi őt, elhúzódik, ha túl közel jön hozzá.

FÉRFI A gyereket tette meg mártírnak, az anyát zsarnoknak. Maga természetesen a gyerekekkel szimpatizál, mert ön neheztel a hatalomra. *(Meggördül a sarkán, hogy szembenézzen a nővel.)* Van kifogása az értelmezésem ellen?

NŐ *(védekezni kezd)* Nem. Joga van az értelmezéséhez. De az csupán ennyi. A maga értelmezése. Nem irányíthatom, hogy az emberek milyen üzeneteket akarnak felfedezni a történeteimben. Vannak emberek odakint, akik begerjednek a biblia némely passzusától. Szekrényország egy közönséges gyermekmese...

FÉRFI *(izgatottan)* De a szó: „szekrény”! Az nem egy közönséges szó! Titokzatos, sötét képeket varázsol elő! Gondoljon csak bele: csontvázak zörögnek a szekrényben! A szekrény az, ahová igazi valóját rejti – azt mondjuk, szekrény-homoszexuális, szekrény-lázadó... A szekrény a zsigeri félelmek ama kategóriájába tartozik... amelybe az alagsor, az űr éjjel az ágy alatt...

NŐ Minden gyerekmesének vannak rémes alkotóelemei. Gonosz sárkányok, gonosz boszorkák. Én egy

mindennapi tárgyat választottam – egy szekrényt – egy képzeletbeli teremtmény helyett. Csupán ez a különbség.

A férfi oly szenvedélyesen követi a nő minden szavát, hogy amaz egyre lelkesebb lesz: talán el tudja érni, hogy kikerüljön innét. Kiegyenesedik a székben, fénylő szemmel, eleven arccal.

NŐ *(meggyőzően folytatja)* A mesék szerzői nem politikai alakok... *(szünet)* ...mert a gyerekek nem politikai alakok! A politika... nagy dolgokat jelent! Bárki, aki ismeri a gyerekeket, tudja, hogy csak maguknak élnek, és a jelen pillanatnak!

FÉRFI De a gyerekeknek azt taníthatják, hogy önmagukat és a jelen pillanatot egy ideológián belül találják meg. Rendkívül kifinomult teremtések – fogékonyabbak a szuggesztíóra, mint a felnőttek! *(Fújja a maga nótáját.)* És ez az, amit maga próbált tenni ezzel a történettel, kedvesem. Maga bűnös, mert befolyásolja a tudatalattit...

A férfi az asztalhoz sétál és ráül, szemben a nővel. A nő visszahúzódik. Megnedvesíti az ajkát – olyan, mint a kréta.

NŐ Ez képtelenség.

FÉRFI Nem támogatja a szakadórokat, akik próbálnak megbuktatni minket?

NŐ Nem...

FÉRFI *(ügyet sem vetve a válaszra, folytatja)* Nem támogatja a földalatti aktivistákat, akik az egójukat és a véleményüket többre becsülik, mint a társadalmi *stabilitást* mint egészet?

NŐ Nem! Megmondtam, semmit sem tudok a politikáról...

FÉRFI Minket támogat hát? Dicsóította, amit a békéért, a rendért és a stabilitásért tettünk?

NŐ Nem, de nem vagyok politikai személy!

A férfi hidegvérrel végigméri a nőt. Majd kihúzza az asztal egyik fiókját, és elővesz egy csomag cigarettát. Lélegzet-visszafojtva figyel a nő a férfit, ahogy cigarettát vesz a szájába és rágyújt.

NŐ (nyíltan, suttogva) Azt hittem, nem dohányzik.

FÉRFI Ez az első...

A férfi hátraveti fejét és füstkarikákat fúj, mint egy gyakorlott szakember. A nő tágra nyílt szeme rámered az égő cigarettavégre. Vörös izzása eleven, vibráló életre kel a szoba sötétjében.

FÉRFI (választékos mozdulatokat végez a cigarettájával; minden alkalommal, amikor a nő arcához közel lóbálja, a nő összekucorodik) Ki bízta meg, hogy írja meg a történetet? (Kis szünet.) Hol van Szekrényország? Gyanúnk szerint a raktár az, a 44. útkereszteződéshez közeli öreg hídnál. Igazunk van? (Kis szünet.) Kik a ruhák, akik életre kelnek a mesében? Két (halvány mosoly) köpönyegforgató... már őrizetbe vettünk. Az óvónőt és a fizikust. (Kis szünet.) Ki a Barátságos Kakas? Honnan tudja, mikor jön az „Anyá”? A kormány tagja? Van némi sejtésünk...

Mikor újból meglóbálja, karját, a nő elkapja a cigarettáját, meglepetést okozva neki – és magának. A férfi rámered egy hosszú, zavaros pillanatig.

FÉRFI Ugye, maga nem azok közé a harcias cigarettaelenes aktivisták közé tartozik?

A nő érezni kezdi az égés okozta fájdalmat. Nyöszörög. A férfi a „negyedik” falon túlra lép, és behozza a vödör jeget. Beburkol a kendőjébe egy pár jégkockát.

FÉRFI (fogja a nő tenyerét, az égéshez nyomja a jeget) Így. (Két keze közé fogja a nő kezét.) Tudni fogja, ha bántom. A bizonytalanság, s nem a fájdalom, ami örületbe kergeti.

A nő megpróbálja visszahúzni a kezét, de a férfi erős. Belenéz a nő szemébe.

FÉRFI Megváltozott... (Megérint egy szálat a nő hajából.) Mit keres ez a szürkeség a hajában?...

Váratlanul elfintorodik, aztán elengedi a nőt.

FÉRFI (egy kis bort tölt a termosz csészéjébe) Tessék.

A nő még csak rá sem néz a csészére, mohón behörpint – és megdermed. A férfi úgy nézi őt, ahogy egy tudós nézne egy kísérleti állatot.

FÉRFI (a csésze felett egyensúlyozza a borosüveget) Még?

A nő kiköpi a folyadékot a szájából.

NŐ Azt mondta, tudni fogom!

A férfi durván megragadja a nő vállát, és keményen dörgöli a száját a kendőjével.

FÉRFI (rendkívül gyorsan lélegezve és izgatottan) Sose... bizon... az idegenekben! Nem mondta önnek az anyja?!

NŐ Nem! Sosem! Ki kell... Ki kell öblítenem a számat...

A férfi durván eltaszítja magától a nőt, majd kihúzza a fiókot, és egy lezárt borítékot lök oda neki.

FÉRFI Írja alá!

A nő felnyitja a borítékot, és felolvassa a benne lévő dokumentumot.

NŐ „Beismerem, hogy mesém, a Szekrényország jelképe a kormány ellen lázadó különféle ellenálló csoportok harcának. A történet gyerek főszereplője jelképezi a tudatlan olvasót, akinek a nézeteit szeretném mintázni. Az állami hatalmat tudatosan ábrázolom az Anya karakterében, aki egy hitvány zsarnok. A Ruhák mind a földalatti politikai lázadók. A Barátságos Kakas pedig egy kormányhivatalnok.” *(A nő az asztalra helyezi a papírt.)* Ezt nem írhatom alá.

FÉRFI Miért?

NŐ *(kirobban)* Ez... egy szemenszedett hazugság! Nem ismerek be egy rakás szégyentelen hazugságot! És... *(folytatva gondolatmenetét)* ...még ha be is ismerném ezeket a hazugságokat, honnan tudjam, hogy itt vége?! Lesznek újabbak, még több hazugság... *(szünet; vonakodva súgja)* ...nem igaz?

A férfi nem válaszol, de a nő megérti, hogy rábukkant ennek a játéknak egy kulcsszabályára. Néhány másodpercig teljesen zavarodottnak látszik. Aztán sírásba kezd – hangos, fojtogató zokogásba, amely rázkódtatja vékony vállait. Ez a teljes összeroppadás pillanata, amikor felismeri, hogy olyan világba keveredett, ahonnan nincs menekvés.

A színpad elsötétül, ahogy a nő képelete életre kel. Követi őt a reflektorfény, amint felkel a székéből és kilép a szobából. Mosolyog és vidám, lassú, kecses mozgása némajátékhoz hasonló. Egy tiszta üvegkancsó csordultig töltve vízzel „leereszke-

dik” hozzá fentről. Legurítja a vizet a torkán.

A NŐ HANGJA *(felvételről; ezalatt az ő fantáziaképe)* A szekrénygyermek tudta, hogy elszalasztotta az esélyét, mikor elhagyhatta volna ezt a szobát és kisurranhatott volna. Akárcsak Alice, belezuhant egy nyúl-üregbe, de ez nem a Csodaország volt. Ez a Pokol volt. Miért mondják, hogy a Pokol eléget? A Pokol megfagyaszt – a szívünkig. *(Szünet.)* Mit tehet a szegény szekrénygyermek? A gonosz férfi nem ad neki inni semmit. Annyira tikkadt, hogy még a vizeletet is meginná, amit az kínált neki... Így hát, a szekrénygyermek azt tette, amit minden szekrénygyermek tesz, ha csapdába esik. *(Szünet.)* Szorosan becsukta a szemét, és úgy tett, mintha ki tudna surranni a Pokolból. Tudta, hogy a Fény Átkelője van a Poklon túl, és a manók egy nagy kancsót hagytak ott, tele friss harmattal – csakis az ő számára. Ezért úgy tett... mintha az Átkelőn volna, kiinná a harmatot, kint a Poklon túl...

Miután kiitta a kancsó vizet, a nő mosolyogva, pantomimjárással visszamegy a székéhez és kezével elfedi az arcát. Szünet. A fények újra felvillannak, és ott a férfi, aki néz őt, hidegvérrel telt nyugalommal, akár egy hüllő – véget ér a fantáziálás.

A nő leveszi kezét az arcáról. A férfi átnyújt neki egy poharat, látszólag vízzel teli. A nő iszik belőle, először óvakodva, aztán mohón. Ezután a férfi felkapja az aktatáskáját, és a nőnek lendíti, iszonyú erővel. A fények kialszanak, miközben halljuk a szilánkokká törő üveg hangját.

Függöny.

MÁSODIK FELVONÁS

Első szín

A függöny felgördül. A színpad sötét. Egy férfihang felvételtől – akire a továbbiakban „megfigyelőként” utalunk – hallatszik a színpad mögül, amely egy tv-show házigazdájának szívélyes jókedvével zeng.

MEGFIGYELŐ HANGJA Kimutatták, hogy a fekete alsóneműt kedvelő nők 96.8%-a szekrény-szajha.

Felcsapódik a reflektor, kékesfekete ölelésének csapdájába ejtve a nőt. A nő lassan magához tér a székében. Két piros folt van kétoldalt az arcán. A szemére smink száradt rá. A haja szét van választva középen, és két gyerekes copfba van fogva. Bugyira és melltartóra vetkőztették, amelyek feketék.

MEGFIGYELŐ HANGJA (a nő felugrik a hangra) Tudja, hogy a fekete alsóneműt viselő nők 105.9%-a szekrény-kurva?

Körbefordul, hogy megpróbálja behatárolni a hang eredetét. Elrohan, bele a sötétségbe, kezeivel próbálva eltakarni testét. Most a szoba falai nem akadályozzák – valójában sehol sem látni őket. A szoba hatalmasabbnak tűnik: egy sötét, ismeretlen űr.

MEGFIGYELŐ HANGJA Óh-hó!

A reflektor a színpadot kutatja, akár egy elszabadult ragadozó, végül elkapja a nőt a falnál. A következő néhány percben a reflektor követi őt, amint körülfut a szobában, mint egy üldözött vad. Felhangzik a Hernando's Hideaway²

² Hernando's Hideaway – tangóhoz hasonló dallam a *The Pajama Game* című musicalből. A dalszöveg egy piszkos, sötét, lerobant és titkos éjszakai mulatót ír le, ahol alkohol és prostitúció van napirenden.

recsegő felvétele. A jelenet egy rémes komédiához hasonló.

MEGFIGYELŐ HANGJA (folyamatosan kommentál) Nem bújhatsz el előlünk, aranyom. Miért nem adod fel? A cickóid himbálódznak, mikor futsz, szívecském. Tudsz valamit kezdeni velük? És a segged olyan kék, gusztustalan. Fázol, tubicám? (Jókedvű nevetés.) Nem frigid vagy, ugye? Mondd el nekünk az igazat – jó vagy az ágyban?

A nő dühös zokogással a falnak vetemedik. A reflektor csalhatatlanul kelepcébe ejti őt új helyzetében.

MEGFIGYELŐ HANGJA Húzd be a hasad, galambocskám! Tudod, kezdesz petyhüdtté válni. És te valaha oly karcsú gyermek voltál. Szégyell...

A nő a reflektor fényében áll, az élet és a színek eltűntek arcáról. A szexuális utalások, úgy tűnik, vereséget mértek rá, összekucorodik tőlük, lelke legmélyébe taposnak.

NŐ Adják ide a ruháimat!

MEGFIGYELŐ HANGJA Írd alá a valómást! Vagy szopd le a faszom! Melyiket szeretnéd, te kis huncut? (Túlzott francia akcentussal.) Le confession, ou mon dick?

A nő őrvöngve veri a falat.

MEGFIGYELŐ HANGJA Úgy látszik, kapható vagy még egy kis jó öreg baszásra, édes pofikám. Mikor volt az utolsó – lássuk csak... (Papírzörgés hallatszik.) A mi barátságos szomszéd szex-őrünk szerint, az utolsó alkalom, amikor basztál – próbáltál baszni – valami fickóval, két évvel ezelőtt volt. Még a kövületek is több életjelet mutatnak, mint te, szívecském!

A nő teljesen a falhoz merevedik, szeme kiguvad. Mereven ismétli, mint egy géppuska:

NŐ Hagyják abba! Hagyják abba!
Hagyják abba!

A megfigyelő hangja elhallgat. A Hernando's Hideaway is. Ezután a reflektor is kialszik. De a hirtelen, totális csend idegtépő.

NŐ (lehunyja a szemét, majd kétségbeesetten mondogatja) A Zöld szárnyú Macska. A Repülő Tehén. A Zöldszárnyú Macska. A Barátságos Kakas...

Most a reflektor bekapcsol – ezúttal fehér, vakító, pontosan a színpad közepén.

MEGFIGYELŐ HANGJA (most parancsoló) Álljon a fényre, legyen szíves!

A nő kinyitja a szemét.

MEGFIGYELŐ HANGJA Álljon a fényre, legyen szíves!

A nő engedelmeskedik, szemben a közönséggel, fejét lehajtja.

MEGFIGYELŐ HANGJA Ezennel az országa, valamint a béke, a rend és a stabilitás elleni összeesküvés vádjá alatt áll. Meséje, a Szekrényország egy alig burkolt politikai propaganda, amely ellenállást hivatott felszítani a gyermekek szívében. Nem érdemel nevet vagy személyazonosságot. Ezentúl egy számmal utalunk önre: AB234.

A reflektor kialszik. A színpadon teljes a sötétség. Aztán a fények lassan visszatérnek, és a nő meglepve látja, hogy a szobában van. Néhány másodperc múlva kinyílik az ajtó. A férfi belép, kezében a termoszával. Meg-

lepettnek látszik, amint a nőt fehérneműben találja.

FÉRFI Mi történt itt?

A nő összetörten ül a székén, karjával takarva el magát.

FÉRFI Hol vannak a ruhái? Mi ez a... festék... az arcán?

A nő nem válaszol. Düh, megalázottság és félelem vesz rajta erőt. A férfi nyugtalannak tűnik.

FÉRFI (mintha könnyből idézne) Nem vethetünk alá senkit semmiféle zaklatásnak, ami nincs összefüggésben a szokásos kihallgatással. Nem nézzük el a szándékos és szisztematikus megalázást.

NŐ (rosszindulattal) Talán az emberei unatkoztak, és akartak egy kis mókát.

FÉRFI Sajnálom. Ezt ki fogom vizsgálni. (Szünet.) Valaki más veszi most át a kihallgatást. Ő... (lehalasztja a hangját) ...durva fickó. Nem úriember. Azt tanácsolom, legyen egyenes vele – nem túlságosan türelmes. De...

A nő idegesnek és ijedtnak látszik, amint ezt meghallja.

FÉRFI ...ne aggódjon! Ön rendben lesz.

Miközben a fentieket mondja, a férfi kinyúl és megveregeti a nő kezét. A nő ösztönösen megmerevedik. A férfi elővesz egy hosszú, fekete rongyot a zsebéből, és elkezd felcsavarni.

NŐ Ne! Ne! Ne kösse be a szemem! Kérem!

A férfi közeledik hozzá a ronggyal.

FÉRFI (szelíden) Fél a sötétben, kicsikém?

NŐ Olyan, mintha... mintha... csapdába esnék egy...

FÉRFI Egy szekrényben?

A férfi lágyan megérinti a nő haját.

NŐ Miért nem maga kérdez? Nem akarom ezt a másikat.

FÉRFI Ez az eljárás. Váltásban dolgozunk...

NŐ Miért... kell bekötni a szemem?

FÉRFI A soron következő vállatója egy titkos ügynök. Nem kockáztathatjuk meg, hogy később felismeri őt.

NŐ Nem... nem szólok egy szót sem, ígérem! Én...

FÉRFI Nyugalom, gyermekem! Ezt meg kell tennem. *(Mikor a nő ellenkezik, hogy bekösse a szemét:)* Nem akarok erőszakhoz folyamodni. *(A fal felé mutat, majd suttozva mondja.)* Engem is figyelnek...

A férfi beköti a nő szemét. Leveszi a zakóját és belecsúsztatja a nő karjait, mielőtt megbilincselné. Megigazítja a zakó elejét, és a keze enyhén végig söpör a nő mellkasán.

FÉRFI *(ahogy a nő visszahőköl)* Bocsánat.

A férfi a szoba határáig sétál, visszafordul egy pillantás erejéig a nőre, majd kilép a „negyedik” falon és elhagyja a színpadot. A szoba még sötétebb lesz. A nő a székében ül bekötött szemmel és megbilincselve. Megfeszül. Hangos, csikorgó léptek zaja hallatszik – teljesen más, mint az előbbi férfi macskajárása.

Ugyanaz a férfi lép a szobába, egy nagy baseballütőt lóbálva. Keménykedve lépdél a nőhöz. Arcán sunyi jókedv dereng; nagyon büszke, hogy szórakozhat a nővel. Az udvarias, kifinomult arckifejezés eltűnt, mintha

csupán festék lett volna. Helyébe másik arc került – durva és aljas. És ebben a pillanatban ez az egyszerű férfi, akinek olyan az arca, mint egy szerzetesnek, igazán félelmetessé válik.

FÉRFI *(érces, reszelős hanggal, amely ismerősen cseng)* AB234-es fogoly!

Belerúg a nő székébe beszéd közben. A nő majdnem leugrik róla.

NŐ Maga az a férfi, az eldugult csatorna hangjával!

A férfi megáll egy pillanatig, mintha a következő lépését fontolgatná. Azután egy vállrándítással túlteszi magát a nő felismerésén.

FÉRFI Ki a Barátságos Kakas? *(Felkap egy kéziratot az asztalról, és olvassa.)* „Mikor az óra elütötte az ötöt, a Barátságos Kakas felébredt a szunyókálásból. Mami visszatérőben volt a munkából! A szekrény-gyerek a Felöltővel és gyerekeivel, a Kesztyűkkel játszott. Barátságos Kakas a tollait rázta – figyelmeztetnie kell őket, mielőtt Mami megérkezik.” *(Szünet; hirtelen felüvölt.)* Ki a Barátságos Kakas, AB234?

NŐ *(megnyalja az ajkát)* Csak egy szereplő a mesében...

A férfi leköpi a nőt. Nyál folyik le a nő arcán.

FÉRFI Ostoba tehén! Szégyentelen ribanc! Frigid kurva! Mondd meg az igazat!

NŐ Nem tudom... nem tudom... nem...

A férfi enyhén megsuhintja az ütőt, majd odanyomja a nő torkának. Így tartva őt, egyik kezével a nadrágja zsebébe nyúl, és elővesz egy fej

fokhagymát. Leszed egy gerezdet, berakja a szájába, és közel hajol a nőhöz; a férfi lélegzete felkavarja a nőt.

FÉRFI Nem akarsz engem, hah? Azt a másik pasast akarod. Hallottam, ahogy mondtad neki. (Nőies hanghordozással, amely ijesztően hasonlít a nőéhez.) „Ne menjen! Maga kérdezzen! Kérem...”

Fokhagymával a szájában, és az ütőt még mindig a nő torkának tartva, vadul megcsókolja a nő száját. Aztán visszahátrál.

FÉRFI Egy filmben láttam ezt egyszer...

A férfi kiköpi a fokhagymát a padlóra; kifinomult énje elfintorítja orrát a lucskos felfordulás láttán.

FÉRFI Szóval nem tudod, ki a Barátságos Kakas, hah?

A nő nem válaszol. Néhány másodpercnyi csönd, amíg a nő vár, fokozott feszültség. Aztán a férfi táncolni és ugrándozni kezd körbe a szobában. Új hangon beszél – nyafogó orrhangon.

FÉRFI (nyafogó hangon) Hagyja abba, kérem! Kérem! Aaaaah!

A legutóbbi pazarul adja vissza a „vérfagyasztó” sikolyt. Most már értjük, hogy a férfi dulakodás zajait kreálta, és azt sejteti, hogy két személy van jelen.

FÉRFI (reszelős hangon) XYZ fogoly, felismered ezt a nőt itt?

FÉRFI (nyafogó hangon) Igen, kegyelmes uram.

FÉRFI (reszelős hangon) És kicsoda ő, XYZ fogoly?

FÉRFI (nyafogó hangon) Ő felel a gyerekpropaganda osztályunkért, kegyelmességed.

NŐ (üvölt) Hazudik! Nem tudom, ő kicsoda!

A férfi még egy kicsit körbetáncol, erősen az asztalra csap az ütőjével, és még több szívet rendítő sikolyt hallat.

FÉRFI (reszelős hangon) Mi a csoportotok célja, XYZ fogoly?

FÉRFI (nyafogó hangon) A kormány megdöntését terveztük, méltóságos uram.

NŐ Hazudik! Ki maga?!

FÉRFI (reszelős hangon) Igen. Felelj neki, XYZ fogoly! Ki vagy te? Mi a kódneved?

FÉRFI (nyafogó hangon) Úgy hívtak... (szünet) ...a Barátságos Kakas, erényességed.

A nő elgyengül. A férfi odacsapja az ütőt az asztalra, és egy újabb gyenge sikolyt hallat nyafogó hangon.

NŐ (alig hallhatóan) Hazudik...

FÉRFI (reszelős hangon) AB234-es fogoly, hallottad, mit mondott a lázadótársad.

NŐ Ez... nem... igaz!

FÉRFI (reszelős hangon; hangosan) Fogd be! Azért hoztak ide, mert bűnös vagy!

NŐ (ordít) Ártatlan vagyok!

FÉRFI (reszelős hangon ordít) Még ha ártatlan vagy is, bűnös leszel, mielőtt elmegy! (Sunyin.) De ne menj, AB234-es fogoly! Most még ne menj! Még számos dolog következik... (Az asztalra üt; nyafogó hangon nyöszörög.) Jöjjön egy kis barbecue, oké?

FÉRFI (nyafogó hangon ordít) Ne, fenséged! Ne! Csak barbecue-t ne, szépséged! Kérem...

Újabb csattanós ütés az asztalra. A külső falhoz rögzített hangszóró felizzik. Sorozatos nyögések bukkannak elő a hangszóróból.

FÉRFI *(reszelős hangon)* Amit most csinálni fogok, AB234-es fogoly, miután megbilincseltem a Barátságos Kakast, hogy feldugok egy vörös, forró nyársat a Barátságos Kakas... *(kuncog)* ...seggébe. Egy perc alatt feltálaljuk a sült csirkét. *(Sikolyok a hangszóróból.)* És azután ki fogom tépni az ujjá körmeit egy harapófogóval. Épp a múlt héten téptem a lábujjakét. *(Sikolyok a hangszóróból.)* A legnehezebb része a körömmunkának, hogy jól ráfogj. De ha egyszer már elkaptad őket, biztosan és határozottan... *(sikolyok a hangszóróból)* ...akkor már csak húzod. És tovább húzod... *(sikolyok a hangszóróból)* ...nem törödsz a pasással, csak húzod tovább, amíg hallasz egy reccsenést... és a köröm útban van kifelé. Rózsaszín hús alatta – rózsaszín, mint egy baba feneke –, mint a te feneked, mikor kicsi voltál, AB234. Habár most a fenekedre nem túl kellemes ránézni – érted, mire gondolok? Minden ártatlanság eltűnt. Ez most már egy értéktelen fenék, ismeri a világot és egy férfi érintését... Hol tartottam? *(Sikolyok a hangszóróból.)* Igen, a köröm útban van kifelé, és a vékony húscafatok, amelyek az ujjon tartják, szakadni kezdenek, és a vér kicsordul a bőr alól...

A férfi elhallgat, észreveszi, hogy a nő egy halk, szótlán üvöltésre készül. Nézi a nőt, amint üvölt, a száját, amint kerek O-t formál, a hangja felerősödik és hangosabbá válik, világtalan arca a rémület maszkjává dermed.

A semmiből felhangzik a fütty, éles és tiszta, mint Pán sípja, sietős, két-ségbeesett visszhanggal. A nő ab-

bahagyja az üvöltést, a szája még nyitva. A füttyező is elhal.

FÉRFI *(reszelős hangon)* Kéjes férfiak füttye. Bizonyára hozzászoktál... egy olyan csinos nő, mint te. Biztosan helyes gyerek voltál...

A férfi arckifejezése lágyul, ahogy a nőt bámulja. Aztán kilép merengéséből és kitrappol a szobából. A nő feszülten figyel. A férfi hangtalanul visszalép a szobába.

FÉRFI *(nyafogó hangon; suttogva)* Elment.

NŐ *(suttog)* Hol van?

FÉRFI *(nyafogó hangon)* A balján. *(A nő balfelé fordítja a fejét.)* Már-mint a jobbján. Megfeledkeztem róla, hogy az ön jobbjára az én balom, és vice versa, az ön versái az én vicéim, és versa vi...

A férfi megdermed. A nő is, ahogy próbál visszaemlékezni, hol hallotta már ezt.

FÉRFI *(nyafogó hangon)* A tiszt gyakran mondja ezt. Az... az, akinek olyan a hangja, mint egy eldugult csatorna...

A nő önfeledten felnevet, és a férfi csatlakozik.

NŐ Maga is így hívja? Én neveztem el így.

FÉRFI *(nyafogó hangon)* Nyilvánvaló, nem?

NŐ *(nevetése alábbhagy)* Hogy van? Nagyon fáj?

FÉRFI *(nyafogó hangon)* Nem... Nem, kedvesem. Kösz, hogy kérdezi. Olyan sokszor volt barbecue-m, hogy a bőröm már megvastagodott. Nem érződik annyira. Az első a legrosszabb. Annyira éget, hogy úgy érzi az ember, mintha a pokolban lenne.

NŐ (szünet) Miért hazudott rólam?

FÉRFI Én vagyok az állandó tanú. Engem cibálnak ide, ha valakit meg akarnak vádolni. Valaha ellenálltam. Többé már nem... (Mintha csak társalogna.) Sütötték már roston? Mivel próbálkoztak már magán? Arabeszk? Touchdown?

Ezek az ártalmatlan jelzők újabb rémisztő lehetőségeket sejtetnek.

NŐ Mm... mik azok?

FÉRFI (nyafogó hangon) Ne gondoljon erre! Még csak ne is gondoljon rájuk! Főleg akkor ne, ha éppen történik. Gondoljon valami másra! Van valami kellemes dolog, amire gondolhat?

NŐ A Zöld szárnyú Macska.

FÉRFI (nyafogó hangon) Gondoljon arra, bármi legyen is az! Vigye meszszi-re az elméjét attól, amit magával tesznek... Csinálta már ezt valaha?

NŐ Azt... hiszem. (Magyaráz.) Mikor gyerek voltam. A szekrényben. Akkor behunytam a szemem, és... a meséim eljöttek hozzám, a légen át lebegve...

A férfi látszólag nagyon érdeklődik a nő szavai iránt, mivel ez egy kulcs lehet az elméjéhez.

FÉRFI (nyafogó hangon; rövid hallgatás után) Hamarosan jönni fog, hogy elgurítson engem.

A nő kinyújtja a kezét, hogy megérintse a férfit, és a férfi visszahúzódik, mivel tudja, hogy bőrének tapintása elárulhatja őt.

FÉRFI (nyafogó hangon) Van itt egy másik férfi. Másféle... mint aki egy ilyen helyre illik.

NŐ (bólint) Tudom. Ő kérdezett engem először...

FÉRFI (nyafogó hangon) Ó?! Miért nem vetette magát a lábai elé és

könyörgött kegyelemért? Ez minden, amit akar! Elengedte volna magát, ő nem olyan rossz, tényleg. Ó... (szünet) valaha valamiféle professzor volt, mielőtt elkapták. Olyan... olyan dolgokat tettek vele... (Szünet; sietősen.) Jönnek! Figyeljen... ha jön, hogy újra kérdezze önt, vesse magát a lábai elé! Ő az egyetlen reménye!

A férfi gurítani kezdi a hordozható grillsütőt egy konnektorhoz, és bedugja. A grillsütő kerekai keltette zaj meggyőzi a nőt, hogy a Barátságos Kakast kitolták a szobából.

NŐ (fejével követi a kerek hangját; suttogva) Viszlát...

A férfi néhány másodpercig figyel a nőt, mielőtt megszólalna.

FÉRFI (eredeti személyiségének nyugodt hangján) Helló.

A nő a hang irányába néz.

NŐ Helló...

A férfi leoldja a kötést a szeméről. Váratlan próbálkozással, a nő székestül és mindennel együtt a földre dobja magát (A székhez van bilincselve.) Látjuk, ahogy fájdalmasan kúszik, araszol a férfi lábához.

NŐ Segítsen! Ártatlan vagyok. Segítsen!

A szavak kelletlenül jönnek, de végül is elmotyogja őket.

NŐ Kérem! Engedjen el, könyörgöm magának.

Arca eltorzul a megalázkodástól. A férfi néhány másodpercig nyugodtan áll a nő csúszó-mászó, megbilincselte alakja fölé tornyosulva. Azután letérdel, felsegíti a nőt székestül. Mélyen megindultnak, legyőzöttnek látszik.

FÉRFI *(a szavak küszködve hagyják el ajkát)* Nem... szeretem ezt az egészet, tudja. Azt mondom magamnak, ez csupán egy munka. De néha, álmaimban... óh, a zene, a szavak... *(Idéz.)*

„Mert hatalmadban áll s megadatott, Hogy maszkomon át s mögéje nézz *(Esőkkal verték sápadtra nehéz Esztendőök)* s igaz arcom láthatod...”³

(Halkan) Tudja, ki írta?

NŐ *(automatikusan)* Browning. Elizabeth Barrett.

FÉRFI Oly hosszú ideje már. „Lelkem igazi arca...” *(Hosszú csend; a férfi a nő szemébe néz.)* Tudja, mit fogok tenni? Én... kinyitom azt az ajtót... *(Egyre erőteljesebben beszél.)* Nem érdekel, ki figyel engem. Ki fogom nyitni azt az ajtót... és hagyom, hogy elsétáljon az éjszakába.

A nő a férfit néz, először elgyengíti a kétség. Aztán sugárzó mosoly töri át könnyeit. A férfi válaszul visszamosolyog; szemének sarka ráncba borul, és egyszerű arca egy pillanatra átalakul.

FÉRFI Jól van. Akkor vegyük le ezeket a bilincseket!

A férfi a nő mögé kerül, hogy kioldja a bilincseit.

FÉRFI *(motyog)* Hol vannak a kulcsok? A bilincs kulcsai...

Kutatni kezd a zsebeiben. A nő ölébe üríti zsebeinek tartalmát. Ceruzák, tollak, némi bankjegy, érmék és egy fej fokhagyma, összegyűjtve a nő ölében.

A nő a fej fokhagymára mered. Tanúja vagyunk a felismerés fájdalmas folya-

matának, ahogy a remény szertehullik, és ahogy a bizalmatlanság és félelem újra felerősödik, akár a jól ismert főnixek, erősebbek, mint valaha.

A nő hirtelen üvöltéssel felemeli a lábát, és megrúgja a férfit a lábai között. A férfi hátraesik, és belekapaszkodik az asztalba, hogy támaszt találjon. Néhány másodpercen keresztül vonaglik a fájdalomtól. Miután jobban lesz, felnéz... a nő fagyos, vádló tekintetére, amint az a fokhagymát nézi az ölében.

NŐ Nincs joga ilyen tréfákat csinálni, mint ez!

FÉRFI *(nehezen lélegezve, mintha egy könyvből idézne, amelyet egykor belé sulykoltak)* Célunk, hogy a társadalmat megszabadítsuk a negatív hatásoktól. E cél szentesít bizonyos szokatlan eszközöket.

NŐ A maguk célja, hogy megalázzanak és lealacsonyítsanak egy emberi lényt! Semmi sem szentesíti a kegyetlenséget!

FÉRFI *(ingerlékenyen, hangosabban)* Célunk, hogy a társadalmat megszabadítsuk a negatív hatásoktól...

NŐ A maguk célja, hogy megalázzanak és lealacsonyítsanak egy emberi lényt...

FÉRFI *(még hangosabban)* A cél szentesít bizonyos szokatlan eszközöket...

NŐ *(ugyanolyan hangosan)* Semmi sem szentesíti a kegyetlenséget! Semmi sem szentesíti a kegyetlenséget! Semmi sem szentesíti a kegyetlenséget!

FÉRFI *(próbálja túloldítani a nőt)* A cél szentesít bizonyos szokatlan eszközöket! A cél szentesít bizonyos szokatlan eszközöket! A cél... *(a teljes zavar pillanata; a nő folytatja a magáét, és a férfi elgyen-*

³ Elizabeth Barrett-Browning: *Portugál szonettek* 39. (Kardos László fordítása)

gölve csatlakozik) ...nem szentesíti a kegyetlenséget... semmiféle...

A férfi hangja elhalványul. A nő kineveti, gyönyörködve kicsi, de fontos győzelmében, és nagyra értékelve azt. A férfi rosszindulatúan néz rá, átható utálattal, mintha latolgatná e törékeny nő erejének forrását.

FÉRFI Megvolt a mókája, mi?

Odamegy a grillsütőhöz és felkap egy nyársat. A díszlet vörös izzásba kezd, amely egyre élénkebbé válik és egyre jobban vibrál. A nő csak most veszi észre, hogy a grillsütő be van dugva a falba. A férfi diadalittas, mikor a nő győzelmes tekintete eltűnik, hogy helyébe a rémület emelkedjen.

NŐ Mi... mi az?

FÉRFI *(mosolyog)* Tippeljen... *(A mosoly eltűnik.)* Jó egészségben van? Szed bármiféle gyógyszert? Van valamilyen egészségügyi problémája, amiről tudnom kéne?

A férfi az asztalhoz húzza a nőt. A nő néhány másodpercen keresztül vadul harcol az életéért. De a férfi erős. Az asztalra taszítja a nőt, és odaköti a lábfejét. Otthagyja az asztalon elterülve, hason fekve.

FÉRFI *(a megfigyelő ismeretlen vidám hangján szólva)* Tudta, hogy a fekete alsóneműt kedvelő nők 95,7%-a szekrény-szajha? *(A Barátságos Kakas nyafogó hangján.)* Gondoljon valami kellemesre, hogy messze vigye az elméjét attól, amit magával tesznek! A Barátságos Kakasra, például...

A szoba izzik a tűz szaggatott lobogásától, mialatt a férfi a grillsütőhöz megy.

A fények kialszanak.

Második szín

A függöny felgördül. A nő a székhöz van bilincselve kényelmetlen ülő helyzetben. Nyitott szeme kimered. Annyira mozdulatlan, hogy halottnak tűnik. A vallató hangja hallható a hangszóróból.

VALLATÓ HANGJA Meg kell törnünk a testét, hogy megnyerjük a szellemét. A fájdalom nemesíti azt is, aki adja, és azt is, aki kapja. A fenyítés marad az irányelv mindaddig, amíg ellenáll. Az ellenállás ostobaság. Ezért meg kell törnünk a testét, hogy megnyerjük a szellemét...

A szöveg ismétlődik. Ahogy a felvett szöveg ismétlődik, a nő szeme lecsukódik és a feje előrebillen – ez az első életjele. A fűtyszó újra hallatszik, ami visszahúzza őt a pillanatnyi ébrenlét határáig. Aztán álomba zuhan.

Harmadik szín

Fény. A férfi belép a szobába. Lágyan megérinti a nő arcát, hogy felébreszse. A nő feje petyhüdtlen csüng a vállán, mint egy rongybabának. Összerogyva ül székében, bilincseitől megszabadították, de szemmel láthatóan begyógyaszereztek, hogy ezzel gátolják mozgásában. Vékony, piros drót fut kifelé a hálóinge alól; valamiféle távvezérlőhöz van erősítve, amely az asztalon hever.

NŐ Mikor hoztak ide?

FÉRFI Mit gondol, mikor?

NŐ Úgy érzem, mintha két hónapja... két éve... két emberöltő óta...

FÉRFI Két emberöltő óta.

NŐ Hogyan?

FÉRFI Két emberöltővel ezelőtt hoztuk ide. *(Mosolyog.)* Viccelek. Csak két éve volt.

Lassú rémülettel telik el a nő arca.

NŐ Két éve...? (*Behunyja a szemét; kicsordul egy könnycsepp.*) Két éve? Ebben a szekrényben?

FÉRFI Igen, és az édesanyja a múlt héten halt meg.

A nő hangtalan sírásra fakad.

NŐ Mama... Ott voltam, mikor meghalt?

FÉRFI Igen. Elvittük magát a kórházba. (*Szünet.*) De ő sosem vette észre.

NŐ Sosem vette észre. (*A szeme élénkül*) Sosem vette észre... Így igaz. Mama sosem vette észre... (*Elhallgat, aztán észbe kap.*) Hazug. Mama a múlt évben halt meg. Engem múlt éjjel hoztak ide.

A férfi felkapja a távvezérlőt.

FÉRFI Egy játékot fogunk játszani. Maga felelni fog a kérdéseimre az első szóval, ami az eszébe jut. (*Szünet.*) A játék neve Touchdown.

NŐ Touchdown?

A férfi megnyomja a gombot a készülékén. A nő hirtelen összerándul, és megdörzsöli nemi szervének területét.

FÉRFI Érti? Touchdown. (*Miközben a nő nyöszörög.*) Ugyan. Hatalmas áramütés lenne egy patkánynak, de nem egy embernek.

A nő rámered a férfira, túl gyenge, hogy megmozduljon vagy válaszoljon. A férfi feléje fordul, jegyzettömb van a kezében.

FÉRFI Szekrény.

NŐ Sötét.

FÉRFI Mesék.

NŐ Szekrény.

FÉRFI A szekrényben írja a meséit?

NŐ Nem.

FÉRFI Hát?

NŐ A meséim a szekrényből jönnek.

A férfi érdeklődve vizsgálja a nőt, majd folytatja.

FÉRFI Anya.

NŐ Sehol. (*Azonnal hozzáteszi.*) És múlt évben halt meg.

A férfi megnyomja a készülék gombját. A nő reagál a sokkra.

FÉRFI Semmiféle személyes észrevétel, ha kérhetem. (*Szünet.*) Szex.

NŐ Fájdalom.

A férfi leteszi a jegyzettömböt, és két kezébe fogja a készüléket. Kábasága ellenére, a nő ideges lesz.

FÉRFI Politika. (*Csend.*) Politika.

A nő nem válaszol. A férfi könnyedén megérinti a gombot a készüléken. A nő összerándul, és nemi szervét dörzsöli.

FÉRFI Politika.

NŐ Semmi.

FÉRFI (*helyeslően bólint az előző válaszra*) Kormány.

NŐ Visszaélés.

A férfi erősebben nyomja meg a gombot. A nő reagál a sokkra.

FÉRFI Kormány.

A nő hallgat. Így a férfi megint rácsap a gombra. A nő vonaglik, mintha a testét láthatatlan zsinórokkal húzogatnák és rángatnák.

FÉRFI Kormány.

NŐ Törődés, szeretet, igazságos.

FÉRFI Szellem.

NŐ Kormánytulajdon.

FÉRFI Ellenszegülés.

NŐ Hiábavaló.

A nő elgyengül, kimerült az erőfeszítéstől. A férfi feláll, hogy elmenjen.

FÉRFI Aludni.

NŐ Halál.

FÉRFI (nevet) Úgy értem, aludjon.

NŐ Az alvás halál.

A férfi elhallgat a nő választától. Megfogja a nő ernyedtt csuklóját, hogy kitapintsa a pulzusát. Aztán kimegy. A szöveg újra felhangzik.

VALLATÓ HANGJA (a hangszóróból)

Meg kell törnünk a testét, hogy megnyerjük a szellemét. A fájdalom nemesíti azt is, aki adja, és azt is, aki kapja. A fenyítés marad az irányelv mindaddig, amíg ellenáll. Az ellenállás ostobaság. Ezért meg kell törnünk a testét, hogy megnyerjük a szellemét...

A nő megint harcol azért, hogy nyitva tartsa a szemét. A füttyszó újra felszárnyal. Ezúttal célba ér – sikerül ébren tartania a nőt.

NŐ (motyog, mint mikor az ember álmodik) Füttyülj még... Tarts ébren... Füttyülj még... Tarts ébren...

Negyedik szín

A függöny felgördül. Fény.

A nő az asztalon fekszik, petyhüdt rongybabaként. Nagyon erősen elkábították, hogy elaludjon. De küzd, hogy ébren maradjon. A hangszórón keresztül a felvett szöveget játsszák:

VALLATÓ HANGJA Meg kell törnünk a testét, hogy megnyerjük a szellemét. A fájdalom nemesíti azt is, aki adja, és azt is, aki kapja. A fenyítés marad az irányelv mindaddig, amíg ellenáll. Az ellenállás ostobaság. Ezért meg kell törnünk a testét, hogy megnyerjük a szellemét...

NŐ (motyog) Az alvás halál. Az alvás halál. Az alvás halál.

Kétszer is, mikor a nő majdnem álomba zuhan, a füttyszó visszahozza őt az ébrenlétbe.

A fények kialszanak.

Ötödik szín

Fény. Valamint a vallató felvett szövege. A nő reflektorfényben áll. A szoba többi részét sötétség borítja. A nő úgy néz ki, mintha egy tökéletes balettpozitúrát tartana ki – az „arabeszket”, pontosan. Jobb karja ki van feszítve, jobb lába kifelé áll a csípőjéből, a mennyezeti gózelvezető csövek köré tekert láncok felfelé húzzák.

VALLATÓ HANGJA Meg kell törnünk a testét, hogy megnyerjük a szellemét. A fájdalom nemesíti azt is, aki adja, és azt is, aki kapja. A fenyítés marad az irányelv mindaddig, amíg ellenáll. Az ellenállás ostobaság. Ezért meg kell törnünk a testét, hogy megnyerjük a szellemét...

A szöveg ismétlődik – újra, és még egyszer. A nő a fejét rázza, mintha próbálná a fülét megszabadítani a kegyetlen ostromtól. De a hangerő csak tovább fokozódik.

NŐ (behunyt szemmel) Ó, istenem... Ó, istenem... Ó, istenem... (Hangozabban.) Ó, istenem... Ó, istenem... Ó, istenem... (Sikít a dühtől és a reményvesztettségtől.) Ó, istenem! Ó, istenem! Ó, is...

Eltart egy ideig, amíg a nő meghallja a füttyszót. Abban a pillanatban, amikor felfedezi a jelenlétét, abbahagyja a sikoltást. A füttyszó magasra szárnyal, élesen és igen tisztán, ellenszegülve a felvett szöveg elnyomásának. Mikor a nő abbahagyja a sikoltást, a füttyszó is elhallgat.

NŐ (hangosan) Ó, istenem! Ó, istenem! Ó, istenem!

A füttyszó felhangzik, mikor a nő ordít. Mikor a nő elhallgat, akkor a füttyszó is.

NŐ (hangosan, túlharsogva a szöveget) Ki vagy? Ki vagy? Ki vagy?

A füttyszó felel, utánozva a nő tónusát.

NŐ (fénylő szemmel, halkán) Ki vagy? (A füttyszó utánozza a nő halk tónusát.) Olyan vagy... mint én? (A füttyszó utánoz, a nő csodálattal kérdi.) Nem vagyok egyedül?...

Úgy tűnik, maga ez a gondolat emelkedetté teszi a nőt. Lassan, próbálkozva, a nő suttogni kezdi tiltakozását.

NŐ (párhuzamosan a felvett szöveggel) Megtörhetik a testem, de nem törhetik meg a szellemem. A fájdalom edzi az akaratom. Az ellenállás az egyetlen fegyverem. A kínzás a zsarnokok vezérelve, akik megtörhetik a testem, de nem törhetik meg a szellemem.

Szavai először bizonytalanok és tétovák, de hamar természetes ritmusra és áramlásra lelnek. Hangosabb és erősebb hangon ismétli a saját maga által kifordított szöveget, mintha egy varázsige lenne azon erők ellen, amelyek el akarják pusztítani őt.

A fények kialszanak. A függöny legördül.

HARMADIK FELVONÁS

Első szín

A függöny felgördül. A nő a székében ül, amelyhez odabilincseltek. Nagyon erős fény világít a színpalak mögül befelé, egyenesen a szemébe. A férfi a szobában van.

FÉRFI Azt mondják nekem, ön macacs. Aludnia kéne, tudja? Hallgatni a szalagot, és elaludni.

NŐ (mintha egy varázsigt ismételné) Az alvás halál.

FÉRFI Akkor ez egy türelemjáték. Már két hónapja van itt. Előbb vagy utóbb el fog aludni...

NŐ Múlt éjjel hoztak ide.

FÉRFI (mondja tovább a magáét) Gondoljon csak bele! Két hónap... alvás nélkül. Hatvan nap. 1440 óra... alvás nélkül.

NŐ Hazudik. Múlt éjjel hoztak ide.

FÉRFI Miért kéne hazudnom erről?

NŐ (nagy levegőt vesz) Azért hazudik, hogy összezavarjon engem, hazudik, hogy megtörje az akaraterőm; néha csak... poénból hazudik.

A nő szeme könnyezik az erős fénytől.

FÉRFI Bántja a szemét?

A nő nem válaszol. A férfi mérsékli a fényt egy kapcsolóval a távvezérlőjén. Ugyanazzal a kapcsolóval aktiválja a hangszórót. A nő megfeszül. Kellemes zene hallatszik, hullámok megnyugtató zúgásával a háttérben. Ringató, megnyugtató hang kezd el beszélni.

FELVETT HANG Lazítsa el a nyakát! Ne szorítsa össze a fogait! Csak hagyja, hogy a vállai könnyedén ellazuljanak! Ne álljon ellen! Hunyja be a szemét! Pihennie kell.

A férfi még jobban mérsékli a fényt. A nő lélegzete egyenletesebbnek, kiegyensúlyozottabbnak hangzik. Lehunyja a szemét.

FELVETT HANG *(megszakítás nélkül folytatja, ugyanúgy)* Meg kell törnünk a testét, hogy megnyerjük a szellemét. A fájdalom nemesíti azt is, aki adja...

Amint meghallja az ismerős szavakat, a nő szeme kipattan.

NŐ *(hangosan)* Megtörhetik a testem, de *nem* törhetik meg a szellemem.

FELVETT HANG ...irányelv mindaddig, amíg ellenáll, ezért meg kell...

NŐ *(lehunyt szemmel mondogatja, mint egy gyerek, aki így akarja távol tartani a veszélyt)* ...törhetik a testem, de *nem* törhetik meg a szellemem...

A férfi nagyot és kimerülten sóhajtva kikapcsolja a hangszórót. A nő elhallgat, egyenrangúan a férfira néz. A férfi fáradtnak... és öregnek látszik. Felkapja a vallomást az asztalról, és a nő felé löki az asztalon.

FÉRFI Írja alá!

NŐ Nem.

FÉRFI Kényszerít engem.

NŐ Mire?

FÉRFI Olyan dolgokra, amiket nem akarok megtenni.

NŐ Ó, ugyan már! Azért csinálja, mert maga... szereti ezt.

A férfi kissé megrezzen, és a nő látja ezt.

NŐ Igen... Tetszik, nem igaz? És valaha professzor volt, egy férfi, aki imádta a finom költészetet és a zenét. Mielőtt szert tettek magára és dolgokat csináltak magával. *(Szünet.)* De maga túl gyenge

volt, hogy ellenálljon, ugye? Csak úszott végig az árral.

A nő tudja, hogy valami megfejthetetlen hatást tett a férfira.

NŐ Nem zavarja? Hogy fájdalmat okoz nekem, hogy sírni lát? Nem aggasztja... hogy ez a munkája, hogy anélkül végzi... hogy megkérdőjeleznél? Idejön kilenckor, elmegy ötkor... vagy éjszakai váltásban dolgozik, ahogyan most is. Az emberek elhaladva ön mellett az utcán esetleg azt mondják: „Ó, lehet, hogy egy professzor. Egy költő. Egy zongorista.” És ahogy más emberek irodákba, gyárakba mennek dolgozni, úgy maga ide jön... *(Szünet; erősebb hangon.)* Mi vitte erre az útra? Az, amit magával tettek? Vagy ez egy rejtőző hajlam önben, ami csak egy esélyre várt, hogy a nyílt színpadra törhessen? Szerintem az utóbbi... valamiféle rejtett betegség, belső rothadás...

A férfi tapogatózó ujjakkal megragadja a készüléket, és bekapcsolja. A felvett szöveg hallatszik:

FELVETT HANG Meg kell törnünk a testét, hogy megnyerjük a szellemét...

NŐ *(könnyen vált)* Megtörhetik a testem, de *nem* törhetik meg a szellemem. Megtörhetik a testem, de *nem*...

FÉRFI *(a nő ismétlése kezdi bosszantani – és a nő is)* Jól van! Jól van!

A nő elégedetten mosolyog.

FÉRFI *(kevésbé durván)* Nem volt elég? Miért nem írja alá a vallomást? *(Reszelős, eldugult csatornahangú személyiségevel.)* Gyérünk! Hadd pihenjek!

NŐ Nem.

FÉRFI *(még egy esélyt adva neki)*

Hogy mondta?

NŐ Nem.

FÉRFI Gondoltam, hogy ezt mondta... *(Szelíden.)* Miért utasítja el? Olyan kis dolog. *(Győzködve.)* Csak egy aláírás. Gondoljon rá úgy, mint egy aláírásra... egy titkos csodálójának.

Szenvedése ellenére, a nő nevet.

NŐ Nem... *(majd hozzát teszi)* ...köszönöm.

A férfi csendben rámered a nőre, majd hirtelen, villámsebességgel megindul, és a nő lábait a székhez köti.

NŐ *(meglepetten)* Mi...?

FÉRFI Az ostoba gyerekeknek határozott lecke kell...

A férfi a szerszámosládához megy, és kiválaszt egy csillogó harapófogót. A férfi közeledik a nőhöz, ráérősen, miközben a nő rémülete fokozódik.

NŐ *(kiguvadt szemmel)* Istenem...

A férfi a nő lábához térdel, és egyik lábfejét a kezébe fogja. A színpad fényei elhalványulnak, lágy aranykóddal borítva a nőt. A nő lábánál a férfi árnyékban van.

NŐ *(becsukja a szemét, kinyitja, újra becsukja)* Szekrényországba... A Barátságos Kakas, a Repülő Tehén, a Zöld szárnyú Macs... *(Sikolt.)* Füttyülj értem, kérlek! Füttyülj...

De nincs füttyyszó. Csupán a fémfogó hátborzongatóan hétköznapi hangja, amint a férfi dolgozik vele.

NŐ *(sikoltások és képzelődések közepette)* A Szekrényországba! Szekrényországban nincs fájdalom! Mikor fáj a fejed, egy gomba nő rá. Mami letépi és beleteszi

a levesbe, és ekkor a fejfájásnak vége! Fáj a lábujjad körme?! Szegény gyermek! Ó, szegény, szegény gyermek! Ugorj a Repülő Tehén hátára, és menj a Macska... A Zöld szárnyú Macska otthonába!

A nő fürdik az izzadságban. Haja a homlokába lóg. De elméje megtalálta a képességét arra, hogy elvonja magát a helyzettől, és teste megkönnyebbüléssel pihen.

A férfi ránéz, véres fogóval a kezében. A férfi érzi, hogy a nő kicsúszott a kezei közül.

NŐ *(diadalmasan)* Elszöktem... Elszöktem... Elszöktem Szekrényországba...

Homályos szemmel néz a férfit, mint aki vallásos élmények ekstázisát éli át. A férfi félrehajítja a véres harapófogót. Megtörli a kezét egy tiszta kendőben. Vér piszkítja be a ruhát. A nő meresztli a szemét mereven és feszesen, de a hangja lágy becézgetés.

FÉRFI Hol... van Szekrényország?

NŐ *(könnyek és mosoly között; suttogva és kiáltva)* A fejemben. Megtörheti a testem, de nem törheti meg a szellemem. És mindaddig, amíg Szekrényországba tudok menni, csak a csontjaim maradnak magának.

FÉRFI Kik... élnek Szekrényországban?

NŐ A barátaim. A Repülő Tehén. A Barátságos Kakas. A Zöld szárnyú Macska. Gyerekkorom óta... ismerem őket. Behunyom a szemem szorosán... és ők eljönnek hozzám mint pelyhecskék, a légmentes lebegve...

FÉRFI *(nagyon halkán)* Miért... miért... volt a Szekrényben?

A nő néhány másodpercig hallgat. Egy téveteg könnycsepp vándorol le az arcán. Válaszra nyitja a száját, de túlságosan megtört ahhoz, hogy szóljon. A férfi már majdnem a nő térdére fekteti a kezét, mikor jobban meggondolja és visszahúzza.

NŐ Az a férfi... Anya barátja... Mama minden vasárnap vendégeket fogadott reggelire. Egy irodalmi csoportot. Elvettem a kabátjukat, sáljukat, és felakasztottam őket a... a szekrényben. És ő... Ő... *(Hangja vékonyabbá és pöszévé válik, mint egy gyereknek.)* Mikor a szekrényben voltam, és akasztottam fel az Ő kabátját, akkor történt először. Úgy mosolygott akkor, utána, mint ha az a közös titkunk lenne. *(Szünet.)* Csak ötéves voltam...

Halkan sír.

FÉRFI És az édesanyja... sosem vette észre?

NŐ *(behunyja a szemét és a fejét rázza, miközben beszél)* Nem. Ő... sosem vette észre. Szegény mama. Hiszékeny, bolond mama. *(Szünet.)* Túlságosan félttem... hogy elmondjam. A férfi... Ő... azt mondta nekem, hogy megöl, ha elmondom. Vagy rosszabbat tesz, kivágja a nyelvem, lecsapja a fejem. Így minden vasárnap, mikor eljött, be kellett mennem a szekrénybe... és várnom rá. Behunytam a szemem... szorosan. A templomharang kongott. És akkor... *(Szünet.)* ...a barátaim eljöttek hozzám. A Repülő Tehén. A Zöld szárnyú Macska... Még azt is képes voltam elfelejteni, hogy ő ott van, kezével a ruhám alatt.

A nő kinyitja a szemét, és tompán a fésíra néz. A számtalan év terhe le-

hullott. A csönd hosszú pillanata következik, ahogy egymást nézik, egyik a másikba merülve.

FÉRFI *(olyszerű módon, ami a szerelemhez hasonlatos)* Kétlem, hogy tisztában van... igazán tisztában van... elméjének erejével... *(Szünet.)* A legtöbb ember nagyjából órák alatt megtörik, de maga elmenekült előlünk... egy szárnyas macskához egy tehén hátán... *(Lágyan mosolyog.)* Furcsa és különleges eset vagy, AB234... Hogy megtörjelek... *(szünet; mélyen a szemébe nézve)* ...Szekrényországba kell mennünk.

A nő csak néz, amíg a férfi magához veszi a rongyot. Nyitva tartja a szemét, amint a ruha körülburkolja őket. Teste erőtlen, passzív, nem küzd, amint a férfi elvonszolja őt a székéről... a kabátakasztóig a szoba távoli sarkába. A fények kialszanak, és a szoba kékesfekete köddel telik meg... olyannal, mint éjszaka.

A férfi finoman a kampón lógó kabátnak taszítja a nőt. A nő visszahököl, mikor megérinti a szövetet.

FÉRFI *(mély, monoton hangon)* Újra az édesanyád szekrényében vagy, AB234. Sötét van – semmit sem látsz. És, egyébként, azért hunyod be a szemed, mert hallod a lépteit...

A férfi, miközben beszél, előre-hátra lépdél egyre szűkülő félkörben, olyan érzést keltve, mintha egy kaotikus, féktelen örületben forogna.

Halk léptekkel közelíti meg a nőt. Fogja a kendőjét, és gyengéden végighúzza a nő arcán. A nő visszaretten, mint a tűztől. A kendő véres csíkokat hagy a nő orcáján.

FÉRFI Üres kabátujjak fészülik az arcod. Várnod kell rá. Különben lecsapja a fejed. (Énekel.) „Itt jön a gyertya, hogy világítson neked. És itt jön a bárd, hogy lecsapja fejed.”

Most a férfi nagyon közel áll hozzá, feje majdnem hozzáér a lejtő menyegyzethez. Kezeivel verdes, mint a kiszabadult madarak, és végigsimítja a nő nyakának és vállának tiszta vonalait, lágyan fészülve a mellkasát és hasát.

NŐ (sóhajjal; halott, gyenge hangon) Maga az. Ennyi év után...

A férfi megdermed. Önkéntelen lépést tesz hátrafelé. Most először, a begyakorolt maszkja eltűnik, és bepillantást enged igazi valójába. Meglátjuk félelmét, bizonytalanságát, reményvesztettségét és felhalmozódott vak dühét. Elvonul az árnyékba, akár egy alattomos, éji vad.

NŐ (fejével követi őt) Belenéztem az arcába, és nem láttam. Hallottam a hangját – a sokféle hangját –, és nem hallottam. De most, hogy néma – sosem beszélt, mikor a szekrényben voltunk, emlékszik? És most, mikor vak vagyok – akkor behunytam a szemem, emlékszik? És most, mikor mindketten ebben... ebben... az istentelen űrben vagyunk... akkor, akkor... Megismerem: a hallgatása, a világtalanságom, az érintése által.

A férfi feldühödve megmarkolja a nő melleit. Agressziójának hirtelensége totális meglepetésként éri őt. A nő kinyitja a száját, de egyetlen hang sem hagyja el. A férfi kezeivel tapogatózik a nő hálóingé alatt, a nő néma.

FÉRFI (gonosz suttogással) Sikíts! (A nő hallgat.) Sikíts! (Hízelegve.) Nem fogsz sikítani. Sosem tetted

– még akkor sem. Tudom, hogy tetszik, te kis görény. Mily érett tekintet – ilyen fiatal szemekben. Csak ötéves, és már egy kurva szemei. Mi vitt erre az útra? Valami rejtett betegség? Belső rothadás?

Olyanok ketten, mint egy pár, akik táncolnak a sötétben.

FÉRFI Tudod, nem tetszel nekem, ezzel a húshalommal. Miért nem maradtál gyermek?... Akkor nem volt csípőd. Egy kicsi fenék... A tenyerembe foghattam. Tökéletes, lapos mellkas. Aprócska bordák – akár egy veréb csontjai. Mindet eltörhettem volna egyetlen durva öleléssel. Cukorfalat szív, vadul verdesve aranykalitkájában. Minden oly kicsiny, oly tökéletes...

A férfi szeme nedves. Hangja érces és megtört. Olyan érzelmi vajúdásba került, amely teljesen hatalmába keríti és elsodorja.

FÉRFI Te rontottál meg engem az ötéves szajha-szemeiddel. Akkor csak huszonegy voltam, bimbózó költő és zongorista. Elvetted az ártatlanságomat. De bosszút álltam rajtad. Én is bélyeget égettem beléd egy életre. És amikor felnőtél és szereztél új szeretőket, és megérintettek és a nevedet lehelték, akkor megfagytál... és rám gondoltál, drága gyermekem. Édes, hűséges gyermek.

A férfi könnyes szemmel néz a nőre; a nő tekintete mintha átégne a kötésen, hogy találkozzon a férfiével.

FÉRFI

„Mert hatalmadban áll s megadatott, Hogy maszkomon át s mögéje nézz (Esőkkal verték sápadtra nehéz Esztendő) s igaz arcom láthatod...”

A férfi leoldja a nő szeméről a kötést. Az lecsúszik arcáról, és nyaka körül lóg, mint egy hurok.

FÉRFI Lelkem igazi arca...

A nő úgy mered rá, mintha most látná először. Azután:

NŐ Miért? (Szünet.) Miért? (Reszket.)
Miért...?

A nő hirtelen erejét vesztí a férfi mérhetetlen igazságtalanságától, amit vele szemben követ el. Szavai küszködve törnek elő lelkéből, és hangja dadogó suttogásba török.

NŐ Le sem tudnám mosni az érintését... minél idősebb leszek, kezei annál jobban égetik a bőröm... (Szakadozott suttogás.) Miért? Miért ölt meg egy gyermeket?

A férfi hallgat.

NŐ Ezért hozott ide most? Hogy folytassa, amit elkezdett, mikor gyerek voltam?

FÉRFI (a fejét rázza) Politikai szakadárként van itt. Hosszú ideje megfigyelés alatt áll, kedvesem. Mert író, olyan társasághoz tartozik, akik „túl sokat gondolkodnak”. Ha továbbra is repülő disznókról írt volna...

NŐ (gépiesen) Tehenek.

FÉRFI Tehenekről. Repülő tehenekel és szárnyas macskákkal biztonságban lett volna. De aztán megtaláltuk Szekrényországot.

NŐ Tehát bezárult a kör, igaz? Megalkottam a Szekrényországot, mikor meggyalázott egy gyermeket. És most meggyaláznak, ennyi év után, mert megalkottam a Szekrényországot.

FÉRFI El kell hogy ismerjem az íróniát. Számomra is bezárult a kör. (Szünet.) Erős hatással volt rám,

mikor gyerek volt, mert... Sosem érinthettem meg igazán. A vizsztatásztító fizikai értelmezést kivéve. Maga ott állt, kínálva kis testét, az egészet... de semmi sem volt az enyém. Kirepült a kezem közül Szekrényországba. (Szünet.) És most itt áll, enyém a teste, az egész... de a szelleme még mindig nem az enyém. Még most sem tudom megtörni elvakult erejét.

NŐ Elvakult erőmet nem. Csupán... (szünet) ...vakságomat.

A nő eltávolodik a férfitől, lerázva válláról a kezét.

Most először, a nő szabadon járkál a szobában, miközben beszél. A férfi áll, mint egy bábu, míg a nő körülkeringi.

NŐ Évek óta így megy ez itt, ugye? Már mint a... a hirtelen rajtaütések éjjel – mindig éjjel, gondolom. És... (Könnyed nevetéssel.) És a kínzás. És a... a brutalitás... (Fejét rázza.) De sosem tudtam. Vagy lehet, hogy... Lehet, hogy igazából nem akartam tudni. Nem akartam látni. Behunytam a szemem, ahogy a szekrényben is tettem. (Szünet.) Egy nő a szomszédból. Egy újságíró. Sosem ismertem őt igazán – kinek van erre ideje manapság? Ez a nő... pár hónappal ezelőtt, eltűnt. Nyoma veszett. (Nevet, de enyhe éle van a nevetésének.) A cseléd mondta. És mi éltük tovább az életünket. Emlékszem... ebédelni mentem a kiadómossal. És itt volt ez a nő – egy nő, akit nem ismertem, de akit mindig láttam, köszöntem is neki –, egyszerűen eltűnt. (Szünet; nehezett nyel.) Aztán eljöttek az anyjáért. Egy nyolcvanéves, fogatlan rok-

kantért. Micsoda egy félelmetes lázadó, hah?! Mekkora... *fenyegetés...* a béke, a rend és a stabilitás számára?! Néhány férfi átkutatta a házát, míg az anyja – ennek az eltűnt újságírónak az anyja – kint ült, a járdán... *(felharsan)* ...mint a szemét, várva arra, hogy felszedjék! *(Behunyja a szemét, próbálja csillapítani mindazt, ami belül rettenetes dühvel készül feltörni.)* Ez a nyolcvanéves nő, kuporogva az utcán, várván, hogy elvigyék, isten tudja, hová! Mind elmentünk mellette munkába menet. Tudom, hogy én is. És az idős nő rám nézett. *A szemembe.* És én visszaneéztem. De nem láttam. Egyikünk sem látta. Csak... nem vettük észre. Mint a mamám... *(Szemének ráncainál könnyek csordulnak ki.)* Úgy tűnik, ugyanaz. Bezárni egy gyereket egy szekrénybe, és elzárni egy népet. Ha hallgataggá tud félemlíteni egy gyereket, egy népet is meg tud félemlíteni. És idővel és gyakorlattal az emberek is behunyják majd a szemüket, és nem sikítanak... *(Felkiált.)* Sosem sikítottam a szekrényben, ugye?! *(Küzd, hogy nyugodt maradjon, küzd a könnyei ellen.)* Az emberek sem fognak sikítani. Járnak-kelnek, miközben úgy tesznek, mintha minden oké, minden rendben volna, mialatt a szomszédjaik eltűnnek körülöttük... És aztán a... az emberek... *olyanokká válnak,* mint a gyerekek! Félnak a Gonosz Emberektől, a bárdtól, amely lecsapja a fejüket... *(Szünet; suttogva; a könnyek gyorsan felszáradnak az arcán.)* És ez az, ami annyira... *rémisztő!* Mert a gyerekek oly *védtelemek,* nem igaz? Oly *könnyen...* válnak áldozattá. Oly *könnyű* áldozatok...

Hosszú pillanatig hallgatagon egymásra merednek. Egyikük sem vár semmit a másiktól. A férfi tudja, hogy a nő kiáll a meggyőződése mellett. A nő tudja, hogy a különféle fortély és álca már a múlté. És most, hogy válaszüthöz érkeztek, egymásra merednek, hamis elvárások és remény nélkül, könnyörület és érzékenység nélkül.

A színpalak mögül nyikorgó hang erősödik – hasonló egy kerekeshordágy hangjához.

FÉRFI *(végül)* Ha azt mondanám, hogy ez az utolsó esélye... hogy mindent kockáztat... *mindent?* *(Szünet.)* Aláírna?

A csend hosszú pillanata, ahogy a nő fontolóra veszi a lehetőségeit.

NŐ Hogyan zárja le a szellemet?

A nyikorgó hang erősödik, míg úgy tűnik, mintha elhaladna a szoba mellett. A férfi hirtelen, eszeveszett gyorsasággal megragadja a nő karját, és a „negyedik” falhoz vonszolja őt. Rettentő ijedtség a nő arcán.

FÉRFI Kivágták a férfi nyelvét, de megtalálta a módját... hogy füttyüljön! Aztán ők találták meg a módját! Ezért nem tudott ma füttyülni magának! *(Lázban égve.)* És így tudják lezárni a szellemet! Egy kicsi fecskendővel! Valaha fizikus volt – nézze most! Nem érdekli a világ, egy gondolat sincs a fejében! *(Közelebb taszítja a nőt a folyosóhoz.)* És nézze a tekintetét! Az üres, üres tekintetét!

A férfi felkapja a vallomást az asztalról.

FÉRFI Ez csak egy rakás hazugság, szóval írja alá! Mit érdekli?! Ez mind egy rakás hazugság!

A nő erőt vesz magán, megacélozza szívét, az asztalhoz megy és elolvassa a vallomást.

Sóhajt egyet, és eltépi a dokumentumot – félbe, majd azt is félbe, majd azt is, és még egyszer félbe. A nő beleül a férfi székébe, két csinos halomba rendezi a fecniket az asztalán.

A nő vizsgálva nézi a férfit, amint öszseroskad. A férfi kimerülten ül a nő székében. A szerepek felcserélődtek,

egymásra néznek. Aztán a férfi felkel. Ügyetlenül matatva megbilincseli a nőt, és beköti a szemét. A „negyedik” fal felé vezeti, majd azon túl, a proszcénium felé.

Függöny.

Horváth Fanni fordítása
Versfordítás: Kardos László
(Elizabeth Barrett-Browning:
Portugál szonettek 39.)

Radha Bharadwaj az indiai Chennaiban született. Díjnyertes író, forgatókönyv- és drámaíró. A Szekrényország elnyerte a Nicholl Forgatókönyvírói Ösztöndíjat a Filmművészeti és Filmtudományi Akadémiától. A dráma filmváltozatát, melyet az író maga rendezett, a Universal Pictures mutatta be, és számos rangos fesztiválon szerepelt. Ő írta és rendezte a *Basil* című filmet is.

Sir Philip Sidney
Astrophil és Stella

Részletek a szonettciklusból

1.

Igaz szerelmemet versem megjelenti,
Hátha ő, a kedves örül fájdalmamnak:
Örömében olvas, olvasva megérti,
Értve megszán, részvétből kegyébe fogad;
A bánat legsötétebb arcát festeni
Kerestem, kutattam, szelleme min mulat:
Lapoztam másokat, hátha kezeli
Holmi bővizű zápor napszúrta agyam.
De bénán a szó az Ötlet szárnyát nyeste,
Természet fia fut mostohája elől,
Nem kér Tanítást: csak hült nyom volt más verse
Utamon. Így áldott terhem kínja megöl!
Rágtam áruló tollam, letepert a kín –
Bolond! – szólt rám Múzsám –, nézz szívedbe és írj.

5.

Való igaz, szemünk a belső fényt
Szolgálja, s fenn egy égi trónon ül
Az úr, rendjét a lázadó önként
Tapossa, eszét űzve menekül.
Való igaz, Ámor nyila csupán
Egy kép, mit önmagunknak faragunk
S imádunk balgán szívünk oltárán,
Míg Istent éhezve foszlik álmunk.
Igaz, a valódi szépség erény,
Melynek a földi szép csak árnyéka,
Mint halandó porból termett edény,
Igaz, földünk vándorok hajléka,
S lelkünk égi hazánk felé emel:
Igaz, és nekem mégis Stella kell.

39.

Jer, álom, ó, álom, béke biztos kertje,
 Szellem lugasa, bánat balzsama,
 Koldus vagyona, rab menekvése,
 Magas és alantas pártatlan papja;
 Pajzs légy, a Kétségbeesés engem
 Öldöklő vad seregét feloszlasd!
 Ó, ha a háborút, mely dúl bennem,
 Legyőzöd, megfizetem jutalmad:
 Tied puha párnám, ágyam selyme,
 Zajt és fényt elnyelő alvókamráram,
 Rózsafüzér és egy fáradt elme –
 És ha Kegyelmed ily csere jogán
 Mégsem enyém, meglátod szívembe
 Metszve legszebben ragyogni Stellám.

81.

Ó, csók, melyben rubin ajkad részesít,
 Drágakő, újra lelt éden gyümölcse,
 Áldást lehel és a szívre balzsamírt,
 Néma ajkak nemesebb nevelője;
 Csók, melyben még lelkek is egybefornak
 Szerelemben s a természet okán:
 Dicsérnélek buzgón a világnak
 Vagy csak pár adományod sorolnám;
 De megtiltja, piruló szóval érvel,
 Magasabb dicsőségre tör erénnyel;
 De szívem ég, hallgatni nem fogok.
 S mert örülsz, ha megbékélek végre
 S én örült vágyban eszem némítom el:
 Csókolj te számra új s új lakatot.

Kiss Zsuzsánna fordítása

Sir Philip Sidney (1554–1586) az angol Petrarca, az Erzsébet-kori Anglia egyik legreprezentatívabb udvari költője, humanista diplomatája és katonája volt. Fő művei az *Árkádia* (*Régi és Új Árkádia*, prózában írott elbeszélésfűzér), az *Astrophil és Stella* 108 szonettből és 11 dalból álló versciklus és *A költészet védelme* című esszé. Versművészete több ponton hasonlóságot mutat a Balassiéval.

Jan Kuntur (1970) három éve Budapesten élő permi orosz költő. 2013-ban a Napkút Kiadónál jelent meg magyarul *A perem-lét könyve* című kötete, amely válogatás addigi verseiből és prózájából.

Jan Kuntur

Siófok

A parti köveken szunnyadó siklóként
hol karikába hajlik
hol kinyúlik
egész keleti pereme hosszán
a napszak és
a nap aktivitása függvényében

A lúpisz lazuliból csiszolt hullámok pedig
melyek valahonnan a valóságot délibábbbá változtató
elíziumi mezők ködéből érkeznek
Bóni gróf áriáját dúdolják
és strandhabú kánkánban
verik fel a Balaton tejét

Az ég izzadt homlokát törölgeti
egy vitorla fehér kendőjével

Ebből a Köpülésből
nemcsak Aphrodité-Laksmí bukkan fel
meg százával a bikinis apszarák-bajadérok
hanem
fák lovasok yachtok villák kisvendéglők
sőt egy pár hatalmas fekete halász is
örökös díszőrségben
evezővel és hálóval

A szilvás ódon utcácskákon
táncos léptekkel kószál
a könnyelmű Csárdáskirálynő
ám
a tollas vörös csőrű templomtól ihletetten
amely a földkérget
a zöld talajt
úgy törli át
mintha tojásbéj volna
kézen fogva vezeti ki a hőség gettójából
a sárga csillagképeket
melyek az alkony élénk színű hullámmain menekülnek
Nyugatra
az ősi apátság
alig kivehető két tornya mellett

Vándor Anna fordítása

A Cédrus Művészeti Alapítvány (Budapest) nyílt pályázatot hirdet Szent Márton születésének 1700. évfordulója alkalmából.

Szent Márton az egyik legnépszerűbb magyarországi szent. Talán azért, mert ő volt az első, aki nem mártírhalált halt a hitéért, tisztán jócselekedetei miatt tiszteljük. A róla szóló legendák nem beszélnek egyházszervező tevékenységéről, sem arról, hogy teológiai szempontból milyen jelentősége volt, de tele vannak népi bölcsességgel, humorral, amelyek vallási hovatartozástól függetlenül mosolyt csalnak arcunkra. Valószínűleg ezért van jelen ma is a népszokásainkban, ezért is őrizzük az emlékét.

Születésének 1700. évfordulója alkalmából a Napkút Kiadó s a Cédrus Művészeti Alapítvány arra tesz kísérletet, hogy egybegyűjtse mindazt, amit Szent Márton életéről tudni lehet, és amit püspöki működéséről megőrzött a szájhagyomány és az irodalom. A készülő almanach tartalmaz a vele kapcsolatos hiedelmekről, babonákról szóló feldolgozott, irodalomba emelt történeteket is – tehát ismeretterjesztő és szórakoztató műveket: minden korosztálynak egyaránt.

Ehhez a gyűjtőmunkához keressük a segítséget, a javaslatokat.

Pályázní írással (szépirodalom, ismeretterjesztés) és képzőművészeti alkotással, arról készült felvétellel, illetve dokumentumfotóval lehet.

A pályázat témája szabadon választott, lehet Szent Márton életrajzához vagy a Márton-napi hiedelmekhez kapcsolódó vers (mondóka), mese; a Márton-napi népszokásokhoz, hagyományokhoz, ünnepségekhez kapcsolódó (személyes élményeken alapuló) elbeszélés, fotó; ismeretterjesztő cikk, kistanulmány e témakörben, illetve gyűjtések s gyűjtésjavaslatok (figyelemfelhívás létező anyagokra).

A pályázók köre: megkötés nélkül

Beadási határidő: 2016. június 30.

A pályázat beadásának módja: elektronikusan, a napkut@gmail.com címre, levélben vagy személyesen: Cédrus Művészeti Alapítvány, 1043 Budapest, Tavasz u. 4.)

Eredményhirdetés: várhatóan augusztus végén, a Napkút Kiadó honlapján (www.napkut.hu).

Díjazás: A nyertes műveket a Napkút Kiadó az évfordulóra megjelenő *Szent Márton-almanach*-jában teszi közzé, amelyből a nyertes pályázók tiszteletpéldányokat, illetve a kiadó köteteiből összeállított könyvcsomagot kapnak.

HIMNUSZ

Kájoni János énekgyűjteményéből

(1676, Csíksomlyó)

Gaude gemma praesulum,
Gaude Mundi speculum:
Dulcedo fidelium,
Gaude calcans saeculum.
Sancte Martine.

Legyél kincsünk, ereklyénk,
Gyarló világunk lelke,
Hívők gyönyörúsége,
Mégváltásunk hírnöke,
Áldott Szent Márton!

Impetrator gratiae,
Stella fulgens veniae:
Exemplar clementiae,
Et misericordiae.
Sancte Martine.

Szórd reánk jó szavadat,
Te, kegyesség csillaga,
Te, útmutató fáklya,
Szelíd, irgalmas atya,
Áldott Szent Márton!

In te fulget castitas,
Pietas, humilitas:
Desolatos visitas,
Tres mortuos suscitās.
Sancte Martine.

Áradjon tisztaságod,
Az alázat jósága,
A szenvedők vigasza,
Nyomorultak gyámola,
Áldott Szent Márton!

O Martine medice,
Spiritalis abjice
Hostes procul dejice,
Atque tuos respice.
Sancte Martine.

Oh, gyógyító pártfogónk,
Végy minket oltalmadba,
Térelj a helyes útra,
A kételyt eloszlatva,
Áldott Szent Márton!

Bone Pastor ovium,
Tu es lima scelerum:
Pestem pellens cordium,
Sustentator pauperum.
Sancte Martine.

Nyájad gondos pásztora,
Vétkünk feloldozója,
Szívünk hű záloga,
Erényünk megtartója,
Áldott Szent Márton!

Berecz Ágnes Gabriella fordítása

Sidronius Hosschius

Elegiae de Christo patiente

Bevezető szavak Sidronius Hosschiusról (1596–1653) és elégiáiról

A nagyközönség előtt talán kevésbé ismert németalföldi jezsuita költő már életében nevezetes volt verselési szakértelméről: disztichonjait például etalonként használták a verstan oktatásakor. Fő művei: elégiái, melyeket 2012-ben jelentetett meg a Napkút Kiadó, Baróti Szabó Dávid 1809-es fordításában, Hubert Ildikó gondozásában (*A szenvedő Krisztusról, Szent Péter siralmai*). Ezek a fordítások máig erősen hatnak, valódi ihlettel, az eredetivel azonosulni tudó nagy költői erővel dolgozott a fordító. Az viszont sajnálhatjuk, hogy Baróti Szabó Dávid, nem tudni, mi okból, hexameterben fordította az eredeti disztichonokat. Sidronius Hosschius elégiái azonban így is szinte mai hevülettel szólnak, jótékonyan felkavarva és megnyugtatta a rezonáló olvasói lelkeket.

(Hubert Ildikó könyvbéli előszava nyomán)

Miért és hogyan fordítottam le Sidronius Hosschius elégiáját?

Csak néhány hónapja, s éppen bibliai témájú verseskötetem kiadásra rendezésekor kerültek a kezembe a XVII. századi jezsuita költő, Sidronius Hosschius elégiái. A Cédrus Művészeti Alapítvány és a Napkút Kiadó által megjelentetett kiadvány az eredeti latin nyelvű szövegek mellett Baróti Szabó Dávid 1809-es magyar nyelvű fordításait tartalmazza. Nagy-nagy köszönet illeti a könyv létrehozóit, mindenekelőtt legfőbb istápolóját, Hubert Ildikót, aki féltő gondnal, hozzáértéssel, ráadásul – érezhetően – óriási szívvel munkálkodott rajta.

Engem azonnal megfogtak Sidronius Hosschius latin nyelvű, tökéletes disztichonjai, s rögtön megéreztem azt is, hogy Baróti Szabó Dávid a németalföldi poétával rokon hevülettel, s nem közönséges költői erővel szólaltatja meg az elégiákat. Kár, hogy nem csinálta meg a verseket disztichonokban, miként az ezt a versformát mesterien kezelő Sidronius Hosschius; s néhol zavaróan hatnak Baróti Szabó Dávid hexameterének sajnálatos döccenői is.

Persze Baróti Szabó Dávid Hosschius-fordításai így is páratlan élményt nyújtanak az olvasónak; s engem például arra ösztönöztek, hogy legalább egy elégiát csináljak meg a könyvből disztichonokban, a legnagyobb tisztelettel és megbecsüléssel alapozva felvilágosodás kori költőnk szövegére, mely tartalmilag rendkívül hű a latin eredetihez, melyet – szótár segítségével – szintén tanulmányoztam.

Így kezdtem el dolgozni a *Szent Péter siralmi* I. elégiáján, szinte eggyé válva Sidronius Hosschiussal és Baróti Szabó Dáviddal, egyszerre élve a XVII., a XIX. és a XXI. században; s hosszú hetek munkájának eredményeként el is készültem vele.

Hárman dolgoztunk együtt, s ebből a közös munkából a nagyobb részt ők vállalták. Tisztelem és szeretem mindkettőjüket: immár barátaim.

Horváth Ferenc

Sidronius Hosschius
Elegiae de Christo patiente

Elegia I.

Amorem de Deo triumphare

Discite quid sit Amor. Res est antiquior ipso
Tempore: tumque fuit Numen, et ille fuit.
Parque Deo quamvis nihil est, tamen imperat illi,
Et sibi ceu victum cedere saepe jubet.
Ante mare et terras, coelique volubilis axes,
Cum species rerum nulla, nec orbis erat,
Illi dixit Amor: Terras et sidera conde,
Nec mora; lucebant sidera, stabat humus.
Lucidus ex illo certa vice volvitur aether:
In medio constans aere pendet humus.
Viderat oppressos scelerati fraude tyranni
Vincula mortales non patienda pati;
Praecipitesque rapi turmatim in tartara praedas,
Nec miseris ullum stragibus esse modum.
Non tulit hoc miserans Amor, et cum Numine questus:
Ipse tuum vindex assere, dixit, opus.
Jusserat: obsequitur Deus, et sua sidera linquens
Protinus in nostram devenit exul humum.
Tantaque Majestas moribundi corporis artus.
Induit, et nasci paupere Matre tulit.
Nec pudor adstantes inter vagisse juvencos
Nec pudor in foeno decubuisse fuit.
Ultima ferali quis nescit in arbore passum:
Quis morti nescit succubuisse Deum?
Omnia jussit Amor, coelo dat jura, nec ipso
Omnia cui parent, regna minora tenet.

Sidronius Hosschius

A szenvedő Krisztusról

I. elégia

A' szeretet diadalmaskodik az Istenen

Nézd, mi dolog legyen a' szeretet. Korosabb az üdöknél:
 A' mikor Isten vólt, vele vólt, és néki parantsol,
 A' földnek-víznek – 's az egeknek előtte, midőn még
 Semmi külömbséget nem vólt szemlélni, 's Világot:
 A' szeretet mondá neki: földet 's mennyeket alkoss.
 'S ím' a' menny ragyogott, állott a' föld-is azonnal.
 Attól fogva forog bizonyos mértéke szerént a'
 Fény, 's az homály: függ a' föld a' levegőnek ölében.
 Látta, hogy el-nyomatott rút tsellet az Emberi nemzet
 A' Poklok' fejedelmétől, s rab-lántzra vetődött,
 Mellyel nem kellett vala terheltettnie, 's nyakra-
 Főre, tsoportonként, örökös kínokra tolyódik.
 Ezt a' meg-szánó szeretet nem tűrte, 's panaszra
 Kelvén Isten előtt: Önnön boszszúld-meg az álnok
 Ellenséget; ezen mívedet szabadíts-ki kezéből.
 Mondta parantsolván: országló székit el-hagyván
 A' Mindent-tehető, tüstént földünkre le-szálla
 Mintegy számkivetett, 's fel-vévén a' meg-halandó
 Testet leg főbb méltóság létire, tiszta
 Ámde szegény anya' méhéből kívána születni,
 A' barmok közt gyermek-ként szégyenleni sírni
 Nem tuda, 's a' szalmán bé-pólyáztatva fekünni.
 És mely rettenetes kint szenvedé végre kereszt-fán?
 Nemde meg-halt (ki ha nem juttat, nints élet) az Isten?
 Mind ezt a' szeretet tselekedte: parantsol az égben,
 'S olly nagy hatalma vagyon, mint szinte magának az Úrnak.

Baróti Szabó Dávid fordítása

Sidronius Hosschius
A szenvedő Krisztusról

I. elégia

A szeretet diadalmaskodik Istenen

Régebben vala a szeretet, mint volt a teremtés:
nem nyílt még meg az ég, s nem vala földi világ,
ám szeretet már léteze, s Isten volt csak a társa.
S hallá tőle az Úr: „Szűnjön a semmi, teremts!”
S máris a mennyei ég ragyogott odafenn, ideleenn meg
földünk forga legott, égbeli mérce szerint;
légnék öleiben függge a földünk, fénybe homálylón –
s íme, azóta a lét emberi színtere ez.
Egykoron a szeretet szomorúan látta: az ember
poklok mélyeitől éktelen elnyomatott,
rút cselek által roppant ördögi láncra került, s zord,
sátán szabta világ kínjai egyre verik.
Ezt a megszanó szeretet nem tűrte, az Istent
kérte azonnal imígy: „Mentsd meg az emberi fajt,
bosszuljad meg az ártó ellenséget: a műved
tőle megszabadítsd, isteni útra vezesd!”
A mindent-tehető legfőbb Úr tette, amit kell,
mint egy számkivetett, írnak a földre leszállt,
felvévén a halandó testet, a porbeli földit.
Asszony hordta ki őt, éteri, szűz anyaméh,
s barmok közt született kisdedként sírni se szégyellt,
pólyátlan feküvő jászoli-égbeliként.
És mely rettenetes kint szenvedte fenn a keresztfán!
Nemde, az Isten, aki meghala akkoron ott?
Mindezt a szeretet cselekedte: hatalmas az égben,
hogya parancsokat oszt, szinte az Úr szava az.

*Sidronius Hosschius elégiját Baróti Szabó Dávid hexameteres munkája nyomán
fordította Horváth Ferenc, a latin nyelvű eredeti disztichonjaiban*